

ਐਤਵਾਰ, 28 ਮਈ, 2023
14 ਜੇਠ { ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ 555
ਬਿਕਰਮੀ 2080
ਜਿਲਦ/VOL. : 71
ਅੰਕ/NO. : 357

ਨਵਾਂ ਜਮਾਨਾ

DAILY NAWAN ZAMANA • SUNDAY, 28 MAY, 2023

ਜਲੰਧਰ

‘ਨਵਾਂ ਜਮਾਨਾ’ ਦੇ ਫੋਨ ਨੰਬਰ	
ਪੁੱਛ-ਗਿੱਛ (ਰਿਸੈਪਸ਼ਨ)	0181-5097300
ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਵਿਭਾਗ	0181-5097302
ਸਾਹਿਤ ਸੰਪਾਦਕ (ਐਤਵਾਰ)	0181-5097305
ਗੋਪੀਕੁਮਾਰ	0181-5097310
ਵੈੱਬ ਟੀ ਵੀ	0181-5133160

www.nawanzamana.in ਸਕ੍ਰੀਨ : 14

ਕੀਮਤ/PRICE : 5.00 ਰੁਪਏ

Regd. No : Pb/JL-123/2021-23, (R.N.I.)-00068/57

E-mail : nawanzamana@gmail.com

www.nawanzamana.in

ਸਕ੍ਰੀਨ : 14

ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਤੋਂ ਵੀ ਮਾੜੇ ਹਾਲਾਤ

ਕੇਂਦਰ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਵਾਪਸ ਲਵੋ, ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਕੇ ਸੀ ਆਰ ਦਾ ਸਾਥ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ : ਕੇਂਦਰ ਦੇ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਪਿਲਾਫ ਆਮ ਆਦਮੀ ਆਦਮੀ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਦਲਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਮੰਚ 'ਤੇ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਕਵਾਇਦ 'ਚ ਲੱਗੇ ਹੋਏ। ਇਸ ਸਿਲਸਿਲੇ 'ਚ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅਰਵਿੰਦ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਵਿਰੋਧੀ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅਰਵਿੰਦ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਨੇ ਸ਼ਨੀਵਾਰ ਹੋਦਰਾਬਾਦ 'ਚ ਤੇਲੰਗਾਨਾ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੇ ਚੰਦਰਸ਼ੇਖਰ ਰਾਓ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੀ। ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਨੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਪਿਲਾਫ ਰਾਜ ਸਭਾ 'ਚ ਵੋਟਿੰਗ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ, ਆਪ ਸਾਂਸਦ ਸੋਮੇ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਆਪ ਸਾਂਸਦ ਰਾਘਵ ਚੰਦਾ ਵੀ ਮੀਟਿੰਗ 'ਚ ਮੌਜੂਦ ਸਨ।

ਕੇ ਸੀ ਆਰ ਨੇ ਵੀ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ।

ਕੇ ਸੀ ਆਰ ਨੇ ਵੀ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ। ਕੇ ਚੰਦਰਸ਼ੇਖਰ ਰਾਓ ਨੇ ਕਿਹਾ—ਅਸੀਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਤੋਂ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਵਾਪਸ ਲੈਣ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਾਂਗੇ। ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕਰ ਲਈ ਲੋਕ ਸਭਾ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਭਾ 'ਚ ਆਪਣੀ ਤਾਕਤ ਲਾ ਦਿਆਂਗੇ। ਕੇ ਸੀ ਆਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦਿੱਲੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੇਵੇ। ਇਹ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਨਾ ਤਾਂ ਮੌਜੂਦਾ ਲਈ ਚੰਗਾ ਹੈ, ਨਾ ਹੀ ਲੋਕਤੰਤਰ ਲਈ। ਮੌਜੂਦਾ ਸਮਾਂ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਤੋਂ ਵੀ ਬਦਤਰ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਚੁਣੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਨ ਦੇ ਰਹੇ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਸਰਕਾਰ ਇਲੈਕਟਰਿਕ 'ਚ ਚੁਣੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਫੈਲ ਲੈਣੀਆਂ

ਹਨ। ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਰਾਜਪਾਲ ਨੇ ਬਜਟ ਸੈਸ਼ਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਜਟ ਸੈਸ਼ਨ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਨੇ ਪੱਛਮੀ ਬੇਗਲ ਦੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਮਮਤਾ ਬੇਨਰਜੀ, ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ 'ਚ ਸ਼ਿਵ ਸੈਨਾ ਯੂ ਥੀ ਟੀ ਦੇ ਨੇਤਾ ਉਪਵਾ ਨਾਕਰੇ, ਰਾਕਾਪਾ ਨੇਤਾ ਸ਼ਰਦ ਪਵਾਰ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਪਵਾਰ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਸ਼ਰਦ ਪਵਾਰ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦ ਕੇਂਦਰ ਦਾ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਰਾਜ ਸਭਾ 'ਚ ਆਵੇਗਾ ਤਾਂ ਇਸ ਬਿੱਲ ਨੂੰ ਉਹ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦੇਣਗੇ। ਇਹ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਲੜਾਈ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਪੂਰੇ ਸਿੱਖੀ ਢਾਂਚੇ ਦੀ ਲੜਾਈ ਹੈ। ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਨੂੰ ਮਮਤਾ ਤੋਂ ਵੀ ਸਮਰਥਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ। ਮਮਤਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਲੋਕਤੰਤਰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਉਹ ਅਰਵਿੰਦ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਨਾਲ ਖੜੀ ਹੈ।

ਨਵੇਂ ਸੰਸਦ ਭਵਨ ਸਾਹਮਣੇ ਭਲਵਾਨਾਂ ਦੇ ਹੱਕ 'ਚ ਮਹਾਂ ਪੰਚਾਇਤ ਅੱਜ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ : ਭਾਰਤੀ ਕੁਸ਼ਤੀ ਸੰਘ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬ੍ਰਿਜ ਬੁਸ਼ਟ ਖਿਲਾਫ ਭਲਵਾਨਾਂ ਦਾ ਧਰਮ ਜੋਤਰ ਮੰਤਰ 'ਤੇ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਸ਼ਨੀਵਾਰ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਸਟੇਟਸ ਰਿਪੋਰਟ ਲੈ ਕੇ ਦਿੱਲੀ ਪੁਲਸ ਰਾਊਜ਼ ਐਵੇਨਿਊ ਕੋਰਟ ਪਹੁੰਚੀ। ਇੱਥੇ ਦਿੱਲੀ ਪੁਲਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪੀੜਤਾ ਦੇ ਪਾਰਾ 164 ਤਹਿਤ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਹੁਣ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ 27 ਜੂਨ ਨੂੰ ਹੋਵੇਗੀ।

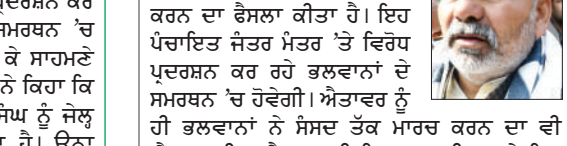
ਬ੍ਰਿਜ ਬੁਸ਼ਟ ਖਿਲਾਫ ਮਹਿਲਾ ਭਲਵਾਨਾਂ ਦੇ ਸਮਰਥਨ 'ਚ 28 ਮਈ ਨੂੰ ਸੰਸਦ ਭਵਨ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮਹਿਲਾ ਪੰਚਾਇਤ ਹੋਣ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਪਰ ਦਿੱਲੀ ਪੁਲਸ ਨੇ ਇਸ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ, ਇਸ 'ਤੇ ਭਲਵਾਨਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਪੁਲਸ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਿੱਥੇ ਰੋਕੇਗੀ, ਉਥੇ ਹੀ ਬੈਠ ਕੇ ਮਹਾਂ ਪੰਚਾਇਤ ਕਰਾਂਗੇ।

ਬ੍ਰਿਜ ਬੁਸ਼ਟ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ 'ਚ ਸੁੱਟਣਾ ਚਾਹੀਦੇ : ਰਾਮਦੇਵ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ : ਕਈ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਤੋਂ ਜੋਤਰ ਮੰਤਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰ ਰਹੇ ਭਲਵਾਨਾਂ ਦੇ ਸਮਰਥਨ 'ਚ ਬਾਬਾ ਰਾਮਦੇਵ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਹਨ। ਰਾਮਦੇਵ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬ੍ਰਿਜ ਬੁਸ਼ਟ ਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ 'ਚ ਸੁੱਟਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰਕੇ ਸਲਾਮਤ ਪਿੱਛੇ ਸੁੱਟਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਆਏ ਦਿਨ ਮਾਂ, ਭੈਣ, ਬੇਟੀਆਂ ਬਾਰੇ ਵਾਲਤੂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਬਹੁਤ ਨਿਦਾਨਜ਼ੋਰ ਹੈ, ਪਾਪ ਹੈ।

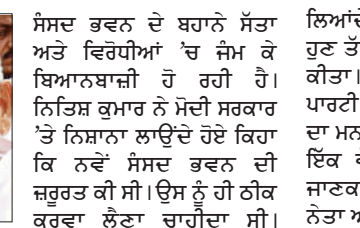
ਗਾਜ਼ੀਪੁਰ ਬਾਰਡਰ 'ਤੇ ਟਿਕੈਟ ਵੱਲੋਂ ਪੰਚਾਇਤ ਅੱਜ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ : ਭਾਰਤੀ ਕਿਸਾਨ ਯੂਨੀਅਨ ਨੇ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਗਾਜ਼ੀਪੁਰ ਬਾਰਡਰ 'ਤੇ ਪੰਚਾਇਤ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਪੰਚਾਇਤ ਜੋਤਰ ਮੰਤਰ 'ਤੇ ਵਿਰੋਧ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰ ਰਹੇ ਭਲਵਾਨਾਂ ਦੇ ਸਮਰਥਨ 'ਚ ਹੋਵੇਗੀ। ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਹੀ ਭਲਵਾਨਾਂ ਨੇ ਸੰਸਦ ਤੱਕ ਮਾਰਚ ਕਰਨ ਦਾ ਵੀ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਕਿਸਾਨ ਯੂਨੀਅਨ ਨੇ ਇਸ ਸੰਬੰਧ 'ਚ ਇੱਕ ਬਿਆਨ ਜਾਰੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੋਤਰ ਮੰਤਰ 'ਤੇ ਚੱਲ ਰਹੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਤਸ਼ਰਾ ਵੀਰ ਭਲਵਾਨਾਂ ਦੇ ਸਮਰਥਨ 'ਚ ਵਿਸ਼ਾਲ ਮਹਿਲਾ ਕਿਸਾਨ ਮਹਾਂ ਪੰਚਾਇਤ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਦਿੱਲੀ 'ਚ 28 ਮਈ ਨੂੰ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਮੋਰਚਾ ਮੰਡਲ ਅਤੇ ਸਹਾਰਨਪੁਰ ਮੰਡਲ ਦੀ ਮਹਿਨਵਾਰ ਪੰਚਾਇਤ 28 ਮਈ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ-ਯੂ ਪੀ ਦੇ ਗਾਜ਼ੀਪੁਰ ਬਾਰਡਰ 'ਤੇ ਆਯੋਜਨ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਬੀ ਕੇ ਯੂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਇਸ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ 'ਚ ਸੰਗਠਨ ਦੇ ਸਾਰੇ ਵਰਕਰਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਨਵੇਂ ਸੰਸਦ ਭਵਨ ਦੀ ਕੀ ਜ਼ਰੂਰਤ, ਬੇਕਾਰ ਹੈ ਉਥੇ ਜਾਣਾ : ਨਿਤਿਸ਼

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ : ਬਿਹਾਰ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨਿਤਿਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨਵੀਂ ਸੰਸਦ ਦੀ ਕੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਸੀ? ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇਮਾਰਤ ਇਤਿਹਾਸਕ ਸੀ। ਮੈਂ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਕਹਿੰਦਾ ਰਿਹਾ ਕਿ ਸੱਤਾ 'ਚ ਬੈਠੇ ਲੋਕ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਬਦਲ ਦੇਣਗੇ। 27 ਮਈ ਸ਼ਨੀਵਾਰ ਦੀ ਨੀਤੀ ਆਯੋਗ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਅਤੇ 28 ਮਈ ਐਤਵਾਰ ਨਵੇਂ ਸੰਸਦ ਭਵਨ ਦੀ ਉਦਘਾਟਨ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦਾ ਕੋਈ ਮਤਲਬ ਹੀ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ। ਸੱਤਾ 'ਚ ਬੈਠੇ ਲੋਕ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਲੜਾਈ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਦੇਣਗੇ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਨਵੇਂ

ਸੰਸਦ ਭਵਨ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਸੱਤਾ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧੀਆਂ 'ਚ ਜੰਮ ਕੇ ਬਿਆਨਬਾਜ਼ੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਨਿਤਿਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਨਵੇਂ ਸੰਸਦ ਭਵਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਕੀ ਸੀ? ਉਸ ਨੂੰ ਹੀ ਠੀਕ ਕਰਵਾ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ।

ਖੜਗੇ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਪਾਰਟੀ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨਾਲ ਮੀਟਿੰਗ ਭਲਕੇ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ : ਦਿੱਲੀ 'ਚ ਸੰਵੇਦਾਂ 'ਤੇ ਕੇਂਟਰਲ ਲਈ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਲਿਆਏ ਗਏ ਆਰਡੀਨੈਂਸ 'ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਆਪਣਾ ਰੁਖ ਸਾਫ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਪਾਰਟੀ ਹਾਈਕਮਾਂਡ ਹੁਣ ਇਸ 'ਤੇ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਰਾਏਮੁਖੀ ਕਰਾਉਣ ਦਾ ਮਨ ਬਣਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਸੇਵਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਵੱਡੀ ਮੀਟਿੰਗ ਹੋਣ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਦਿੱਲੀ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਨੇਤਾ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਸੋਮਵਾਰ 29

ਮਈ ਨੂੰ ਕਾਂਗਰਸ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮਲਿਕਾਰਜੁਨ ਖੜਗੇ ਨਾਲ ਮੀਟਿੰਗ ਕਰਨਗੇ। ਖੜਗੇ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅਰਵਿੰਦ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਜਾਂ ਨਾ ਕਰਨ, ਇਸ 'ਤੇ ਪਾਰਟੀ ਨੇਤਾਵਾਂ ਦੀ ਰਾਏ ਲੈਣਗੇ। ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅਰਵਿੰਦ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਨੇ ਸੰਵੇਦਾਂ ਦੇ ਕੇਂਟਰਲ 'ਤੇ ਕੇਂਦਰ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਨੂੰ ਸਮਰਥਨ ਲੈਣ ਲਈ

ਭਲਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਭਿੜੇ ਚੜ੍ਹਨੀ : ਬਬੀਤਾ

ਹਿਸਾਰ : ਦਿੱਲੀ 'ਚ ਜੋਤਰ ਮੰਤਰ 'ਤੇ ਭਲਵਾਨਾਂ ਦਾ ਧਰਮ ਜਾਰੀ ਹੈ। 28 ਮਈ ਨੂੰ ਮਹਿਲਾ ਭਲਵਾਨਾਂ ਲਈ ਜਨ ਸਮਰਥਨ ਲਈ ਹਿਸਾਰ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ 'ਚ ਖਾਪ ਪੰਚਾਇਤਾਂ 'ਤੇ ਟੋਲ ਕਮੇਟੀਆਂ ਪਿੱਛੇ-ਪਿੱਛੇ ਜਾ ਕੇ ਪੈਂਟਲਟ ਵੇਡ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਤਾਂ ਕਿ ਕੋਲੂ ਕੋਈ ਵੀ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਆਉਣ 'ਤੇ ਪੈਂਟਲਟ 'ਤੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਨੰਬਰਾਂ 'ਤੇ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਭਲਵਾਨਾਂ ਦੇ ਧਰਮ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਇਹ ਵਾਰ ਫਿਰ ਤੋਂ ਭਾਜਪਾ ਨੇਤਾ ਬਬੀਤਾ ਫੋਗਟ ਅਤੇ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਚੜ੍ਹਨੀ ਭਿੜ ਗਏ। ਬਬੀਤਾ ਨੇ ਟਵੀਟ ਕਰਕੇ ਲਿਖਿਆ ਕਿ ਇਹ ਬੇਹੱਦ ਸ਼ਰਮਨਾਕ ਅਤੇ ਮੰਦਭਾਗਾ ਹੈ ਕਿ ਜੋਤਰ ਮੰਤਰ 'ਤੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਏ

ਅੰਦੋਲਨ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੁਣ ਗੁਰਨਾਮ ਚੜ੍ਹਨੀ ਵਰਗੇ ਅੰਦੋਲਨਜੀਵੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਬਬੀਤਾ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਕਿ ਮੰਦਭਾਗਾ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਖੜੇ ਹਾਂ। ਮੰਦਭਾਗਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਰਾਜਨੀਤੀ ਚਮਕਾਉਣ ਲਈ ਆਪਣੀ ਸਕੀ ਭੈਣ ਦੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਖੜੀ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਮਾਣ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਅੰਦੋਲਨਜੀਵੀਆਂ ਦੇ

ਜ਼ੀਰਕਪੁਰ 'ਚ ਹਰਿਆਣਾ ਰੋਡਵੇਜ਼ ਦੀ ਬੱਸ ਹਾਦਸਾਗ੍ਰਸਤ

ਮੋਹਾਲੀ : ਮੋਹਾਲੀ ਦੇ ਜ਼ੀਰਕਪੁਰ-ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਬੈਰੀਅਰ 'ਤੇ ਨਵੇਂ ਬਣੇ ਫਲਾਈਓਵਰ ਕੋਲ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਤੋਂ ਦਿੱਲੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹਰਿਆਣਾ ਰੋਡਵੇਜ਼ ਦੀ ਇੱਕ ਬੱਸ ਪਲਟ ਗਈ। ਐਕਟਿਵਾ ਸਵਾਰ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਦੇ ਚਲਦੇ ਬੱਸ ਡਿਵਾਇਸਰ ਨਾਲ ਟਕਰਾ ਕੇ ਸੜਕ ਵਿਚਾਲੇ ਪਲਟ ਗਈ। ਬੱਸ 'ਚ 15 ਯਾਤਰੀ ਸਵਾਰ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਚ 4-5 ਨੂੰ ਮਾਮੂਲੀ ਸੱਟਾਂ ਲੱਗੀਆਂ। ਬੱਸ ਪਲਟਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਿਛਲਾ ਸੀਟਾ ਤੋੜ ਕੇ ਯਾਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਥਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕੱਢਿਆ। ਘਟਨਾ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜ਼ੀਰਕਪੁਰ ਪੁਲਸ ਨੇ ਸਾਬਤੀ ਨੂੰ ਕੇਂਟਰਲ ਕੀਤਾ।

ਸਿੱਧਾਰਮਈਆ ਸਰਕਾਰ 'ਚ 24 ਮੰਤਰੀ ਸ਼ਾਮਲ

ਬੋਗਲੂ : ਕਰਨਾਟਕ 'ਚ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਉਣ ਦੇ 7 ਦਿਨ ਬਾਅਦ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸਿੱਧਾਰਮਈਆ ਨੇ ਸ਼ਨੀਵਾਰ ਕੈਬਨਿਟ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਕੀਤਾ। ਰਾਜਪਾਲ ਥਾਵਰ ਚੰਦ ਗਹਿਲੋਂ ਨੇ 24 ਮੰਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸਹੂ ਚੁਕਾਈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 20 ਮਈ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ, ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਡੀ ਕੇ ਸ਼ਿਵਕੁਮਾਰ ਤੇ ਇਲਾਵਾ ਮਲਿਕਾਰਜੁਨ ਖੜਗੇ ਦੇ ਪੁੱਤ ਸਮੇਤ 8 ਮੰਤਰੀਆਂ ਨੇ ਹਲਫ਼ ਲਿਆ ਸੀ। ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ ਦੇਰ ਰਾਤ ਰਾਜਪਾਲ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ 'ਚ ਨਵੇਂ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਭੇਜੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਮੰਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਚੁਣਦੇ ਸਮੇਂ ਸਮਾਜਕ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ 'ਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਸਾਰੀਆਂ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਖੇਤਰਾਂ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਦੇਣ ਦੇ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ 'ਚ ਅਖਿਲ ਭਾਰਤੀ ਕਾਂਗਰਸ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ

ਕਰਨਾਟਕ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਆਗੂ ਐਨ ਬੋਸਰਾਜੂ ਦਾ ਨਾਮ ਹੋਰਾਨੀਜਨਕ ਰੂਪ ਨਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਬੋਸਰਾਜੂ ਵਿਧਾਨ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਜਾਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਪਰ ਸੂਬਾ ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਹਾਈਕਮਾਂਡ ਵਿਚਲੇ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸੰਪਰਕ ਹਨ। ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ 'ਚ ਅੱਠ ਲਿੰਗਾਤਮ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਇੱਕ ਮਹਿਲਾ ਮੰਤਰੀ ਲਕਸ਼ਮੀ ਹੇਬਲਕਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਤੋਂ ਸੱਤ, ਪੰਜ ਵੇਕਾਲਿੰਗ, ਦੋ ਮੁਸਲਿਮ,

ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਤੋਂ ਤਿੰਨ, ਇੱਕ ਮਹਾਨਾ ਸਮੇਤ ਹੋਰ ਪੱਛੜਾ ਵਰਗ ਓ ਥੀ ਜੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਤੋਂ 6, ਇੱਕ ਬ੍ਰਾਹਮਣ, ਇੱਕ ਈਸਾਈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਜੈਨ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਕੈਬਨਿਟ 'ਚ ਜਗ੍ਹਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। 24 ਨਵੇਂ ਮੰਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕਰਨਾਟਕ 'ਚ ਕਾਂਗਰਸ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਦੀ ਤਾਕਤ 34 ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਸਮਰਥਾ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਜਾਵੇਗੀ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦਫ਼ਤਰ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ 24 ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਵੇਂ ਮੰਤਰੀਆਂ 'ਚੋਂ 12 ਕੋਲ ਮੰਤਰੀ ਅਹੁਦੇ ਦਾ ਕੋਈ ਪਹਿਲਾ ਤਜਰਬਾ ਨਹੀਂ।

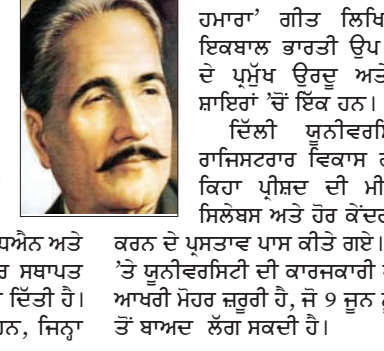
ਬਨੁਜ : ਕਸਬਾ ਬਨੁਜ ਦੀ ਕੋਲ ਬਾਜਵਾ ਕੋਨੇਡਾ ਦੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ 'ਚ ਸਟੱਡੀ ਵੀਜ਼ੇ 'ਤੇ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰਨ ਲਈ 14 ਅਪ੍ਰੈਲ ਨੂੰ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੀ ਸੜਕ ਹਾਦਸੇ 'ਚ 26 ਮਈ ਨੂੰ ਕੋਨੇਡਾ 'ਚ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਕੋਲਪੀਤ ਕੋਰ (23) ਕੋਨੇਡਾ ਦੇ ਬੈਰੋਪਟਨ 'ਚ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹੁੰਦਾ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਥੇ ਹੀ ਚੜ੍ਹਨੀ ਨੇ ਬਬੀਤਾ ਫੋਗਟ ਦੇ ਟਵੀਟ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੰਦਭਾਗਾ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਖੜੇ ਹਾਂ। ਮੰਦਭਾਗਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਰਾਜਨੀਤੀ ਚਮਕਾਉਣ ਲਈ ਆਪਣੀ ਸਕੀ ਭੈਣ ਦੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਖੜੀ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਮਾਣ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਅੰਦੋਲਨਜੀਵੀਆਂ ਦੇ

ਘਰ ਢਹਿਣ ਨਾਲ ਤਿੰਨ ਨੇਤਰਹੀਣ ਭਰਾਵਾਂ ਦੀ ਮੌਤ

ਸ਼੍ਰੀਨਗਰ : ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਕਿਸ਼ਤਵਾੜ ਜਿਲ੍ਹੇ 'ਚ ਸ਼ਨੀਵਾਰ ਘਰ ਢਹਿਣ ਕਾਰਨ ਤਿੰਨ ਨੇਤਰਹੀਣ ਭਰਾਵਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਇਹ ਘਟਨਾ ਨਾਗਸੋਨੀ ਤਹਿਸੀਲ ਦੇ ਪੁੱਲਰ ਪਿੰਡ 'ਚ ਸ਼ਨੀਵਾਰ ਸਵੇਰੇ ਵਾਪਰੀ। ਮਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਮਾਂ ਅਤੇ ਭੈਣ ਨੂੰ ਬਚਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਰਾਜੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ (30), ਰਵਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ (32) ਅਤੇ ਸਾਜਨ ਕੁਮਾਰ (28) ਵਜੋਂ ਹੋਈ ਹੈ।

ਸਾਰੇ ਜਹਾਂ ਸੇ ਅੱਛਾ... ਗੀਤ ਦੇ ਲੇਖਕ ਬਾਰੇ ਅਧਿਆਏ ਨੂੰ ਡੀ ਯੂ ਨੇ ਸਿਲੇਬਸ 'ਚੋਂ ਹਟਾਇਆ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ : ਦਿੱਲੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੀ ਅਕਾਦਮਿਕ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਨੇ ਸਿਲੇਬਸ 'ਚ ਕੋਈ ਬਦਲਾਵ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਸ 'ਚ ਸ਼ਾਇਰ ਮੁਹੰਮਦ ਇਕਬਾਲ ਨੂੰ ਬੀ ਓ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿਗਿਆਨ ਦੇ ਸਿਲੇਬਸ 'ਚੋਂ ਹਟਾਉਣਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਨੇ ਵੱਡੇ ਅਧਿਐਨ, ਹਿੰਦੂ ਅਧਿਐਨ ਅਤੇ ਕਰਨ ਦੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਪ੍ਰਸਤਾਵਾਂ 'ਤੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਦੀ ਆਖਰੀ ਮੰਤਰ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ 9 ਜੂਨ ਨੂੰ ਮੀਟਿੰਗ 'ਚ ਬਾਅਦ ਲੱਗ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਮਿਡ ਡੇ ਮੀਲ 'ਚ ਮਿਲਿਆ ਸੱਪ, 150 ਤੋਂ ਵੱਧ ਬੱਚੇ ਬਿਮਾਰ

ਅਰਗੀਆ : ਬਿਹਾਰ ਦੇ ਅਰਗੀਆ ਜਿਲ੍ਹੇ 'ਚ ਬਾਅਦ ਹਾਦਸਾਕਾਰ ਮਚ ਗਈ। ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ 150 ਤੋਂ ਵੱਧ ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਖਾਣਾ ਖਾ ਲਿਆ ਸੀ। ਮਾਮਲਾ ਜੋਗਬਾਨੀ ਨਗਰ ਖਾਲਾ ਦੇ ਅਨੁਨਾ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਕੂਲ ਦਾ ਹੈ। ਮਿਡ-ਡੇ-ਮੀਲ 'ਚ ਸੱਪ ਦੇ ਨਿਕਲਣ ਹੀ ਸਕੂਲ 'ਚ ਹੰਗਾਮਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਸੈਕੰਡਰੀ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਗਿਰਤਦਾਰ ਸਕੂਲ ਪੁੱਜ ਗਏ। ਜਲਦਬਾਜ਼ੀ 'ਚ ਸਾਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਇਲਾਜ ਲਈ ਸਬ-ਡਵੀਜ਼ਨਲ ਹਸਪਤਾਲ ਵੇਰੋਬਿਗੇਸ 'ਚ ਭਰਤੀ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਐੱਸ ਡੀ ਓ ਅਤੇ ਡੀ ਐੱਸ ਪੀ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਭਾਰੀ ਗੀੜ ਇਕੱਠੀ ਹੋ ਗਈ। ਸਕੂਲ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਵੱਲੋਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਖਾਣੇ 'ਚ ਕੀੜੀ ਜਾ ਰਹੀ ਅਣਗਹਿਲੀ ਕਾਰਨ ਪਰਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ 'ਚ ਰੋਸ ਹੈ।

ਕ੍ਰਿਕਟਰ ਤੋਂ ਨੇਤਾ ਬਣੇ ਇਮਰਾਨ ਦਾ ਖੇਲ ਖਤਮ : ਮਰੀਅਮ ਨਵਾਜ਼

ਇਸਲਾਮਾਬਾਦ : ਨਵਾਜ਼ ਸ਼ਰੀਫ ਦੀ ਬੇਟੀ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ ਨਵਾਜ਼ (ਪੀ ਐੱਮ ਐੱਲ ਐੱਨ) ਦੀ ਸੀਨੀਅਰ ਖੇਡ ਖਿਡਾਰੀ ਮਰੀਅਮ ਨਵਾਜ਼ ਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤਹਿਰੀਕ ਦੇ ਇਨਸਾਫ਼ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਇਮਰਾਨ ਖਾਨ ਦਾ ਮਜ਼ਾਕ ਉਡਾਇਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਮਰਾਨ ਖਾਨ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦਾ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੋਂ ਪਲਾਇਟ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 'ਗੋਮ ਉੱਢਵ' ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਮਰੀਅਮ ਨਵਾਜ਼ ਪੀ ਐੱਮ ਐੱਲ ਐੱਨ ਦੇ ਯੂਵਾ ਮੈਂਬਰਨ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਵੇਹਾਰੀ 'ਚ ਭਾਸ਼ਣ ਦੇ ਰਹੀ ਸੀ। ਆਪਣੇ ਸੰਬੋਧਨ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ 9 ਮਈ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਦਿਨ ਇਮਰਾਨ

ਨਾਲ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖੜੇ ਹੋਣਗੇ? ਮਰੀਅਮ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਮਰਾਨ ਖਾਨ ਦਾ ਸਮਾਂ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਅਗਲੀਆਂ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਪੀ ਟੀ ਆਈ ਦਾ ਟਿਕਟ ਲੈਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ। ਮਰੀਅਮ ਦਾ ਇਹ ਤਨਜ਼ ਇਮਰਾਨ ਉੱਪਰ ਵੱਡੀ ਸੈਨਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਅੱਜ-ਨਾਮਾ

ਅਗਲੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਬਹੁਤ ਲਾਗੇ, ਲੱਗੇ ਲੀਡਰ ਕੁਝ ਬਣਤ ਬਣਾਉਣ ਬੇਲੀ।
ਮੁੱਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਉੱਠ ਪਏ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ, ਹਰ ਥਾਂ ਲੱਗਦੇ ਭਿੜਨ-ਟਕਰਾਉਣ ਬੇਲੀ।
ਕਰ-ਕਰ ਬੈਠਾਂ, ਪੈਂਤੜਾ ਤੈਅ ਕਰ ਕੇ, ਠੁਕੜਾ ਲੱਗਣਗੇ ਖੋਲ੍ਹ ਸਮਝਾਉਣ ਬੇਲੀ।
ਆਉਂਦਾ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸਮਝ ਨਾ ਅਸਲ ਮੁੱਦਾ, ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਪੁੱਛਣ-ਪੁਛਾਉਣ ਬੇਲੀ।
ਮੁੜ-ਮੁੜ ਟਿੱਲ ਵਿਰੋਧ ਲਈ ਧਿਰਾਂ ਲਾਵਣ, ਮੁੜ-ਮੁੜ ਕਰਦੀ ਸਰਕਾਰ ਆ ਮਾਤ ਬੇਲੀ।
ਭਾਜਪਾ ਕੁੰਡੀ ਨਾਲ ਆਗੂ ਕੁਝ ਖਿੱਚ ਲੈਂਦੀ, ਵਿਗੜ ਜਾਏ ਸਿਰੇ ਲੱਗੀ ਸਾਰੀ ਬਾਤ ਬੇਲੀ।
-ਤੀਸ ਮਾਰ ਖਾਂ

ਨਵੀਂ ਜਨਗਣਨਾ 'ਚ ਨਵੇਂ ਸਵਾਲ!

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ : 2021 ਦੀ ਮਰਦਮਸ਼ੁਮਾਰੀ ਕੋਵਿਡ-19 ਮਹਾਂਮਾਰੀ ਕਾਰਨ ਰੋਕ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਦੇਸ਼ 'ਚ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਆਬਾਦੀ ਦੇ ਅੰਕੜੇ ਇਕੱਠੇ ਕਰਨ ਦੀ ਇਸ ਰੁਠੀ ਨੂੰ ਮੁੜ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਨੀਤੀਵਿਕਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ ਅਜੇ ਬਾਕੀ ਹੈ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਜਦੋਂ 2021 ਦੀ ਦੇਰੀ ਨਾਲ ਹੋਈ ਮਰਦਮਸ਼ੁਮਾਰੀ ਮੁੜ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਵੇਗੀ, ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਨਵੇਂ ਕਿਸਮ ਦੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇੰਡੀਅਨ ਐਂਕਸਪ੍ਰੈੱਸ ਦੀ ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹਨਾਂ ਸਵਾਲਾਂ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਤੁਹਾਡੇ ਘਰ 'ਚ ਮਰਦਮਸ਼ੁਮਾਰੀ 'ਚ ਭਾਣਾ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ? 1981 ਤੋਂ ਭਾਰਤੀ ਮਰਦਮਸ਼ੁਮਾਰੀ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਸੰਖੀ ਇਸ ਹਫ਼ਤੇ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ 'ਚ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਜਾਂ ਡੀ ਐੱਚ ਕੁਨੈਕਸ਼ਨ ਹਨ? ਤੁਹਾਡੇ

ਪਰਵਾਰ 'ਚ ਖਪਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਮੁੱਖ ਅਨਾਜ ਕੀ ਹੈ? ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੁਝ ਨਵੇਂ ਸਵਾਲ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਨਵੀਂ ਮਰਦਮਸ਼ੁਮਾਰੀ 'ਚ ਭਾਣਾ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। 1981 ਤੋਂ ਭਾਰਤੀ ਮਰਦਮਸ਼ੁਮਾਰੀ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਸੰਖੀ ਇਸ ਹਫ਼ਤੇ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ 'ਚ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਜਾਂ ਡੀ ਐੱਚ ਕੁਨੈਕਸ਼ਨ ਹਨ? ਤੁਹਾਡੇ

ਬਰਫ 'ਚ ਫਸੇ 250 ਸੈਲਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਬਚਾਇਆ

ਸ਼ਿਮਲਾ : ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਲਾਹੌਲ ਸਪਿਤੀ ਦੇ ਬਾਰਾਲਾਚਾ 'ਚ ਲਗਭਗ 250 ਲੋਕ ਫਸ ਗਏ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕੱਢਣ ਲਈ 13 ਤੋਂ 14 ਘੰਟੇ ਰੈਸਕਿਊ ਆ ਪ ਰ ਸ ਨ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਨੀਵਾਰ ਸਵੇਰੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕੱਢ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਲਾਹੌਲ ਸਪਿਤੀ ਦੇ ਐੱਸ ਪੀ ਮਾਐਕ ਚੋਰਪੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਰੈਸਕਿਊ ਕੀਤੇ ਗਏ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਘਰ ਰਵਾਨਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇੱਕ ਸੈਲਾਨੀ ਨੇ ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ ਦੁਪਹਿਰ ਬਾਅਦ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਬਾਰਾਲਾਚਾ 'ਚ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਫਸੇ ਹੋਣ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਐੱਸ.ਐਸ.ਐਨ, ਬੀ ਆਰ ਓ, ਸਬਾਨਕ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਹੋਟਲ ਐੱਸ.ਐਸ.ਐਨ ਆਦਿ ਨੂੰ ਸੰਬੰਧਤ ਰੂਪ ਨਾਲ ਰੈਸਕਿਊ ਅਪਰੇਸ਼ਨ ਚਲਾਇਆ। ਸਵੇਰੇ 6 ਵਜੇ ਤੱਕ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ

ਬਾਰਾਲਾਚਾ 'ਚ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕਿਆ। ਇਹਨਾਂ 'ਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੂਬਿਆਂ ਦੇ ਸੈਲਾਨੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਬਾਰਾਲਾਚਾ 'ਚ ਲਗਭਗ 8 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਸੜਕ ਬੰਦ ਤੱਕ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਅਕਸਰ ਗੱਡੀਆਂ ਫੜ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਮੌਸਮ ਖਰਾਬ ਹੋਣ ਅਤੇ ਬਰਫਬਾਰੀ ਕਾਰਨ। ਬੀ

ਵਿਰਾਸਤ

ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਕੋਠੀ ਘੇਰਨ ਵਾਲੇ ਜਥੇ ਨਾਲ ਜਾਣ ਦਾ ਔਲਾਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਘਰ ਵਿਚ ਖਾਮੋਸ਼ੀ ਛਾ ਗਈ।
 “ਪੀਏ ਭੋਰਾ ਭਰ ਜਵਾਕ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਜਾਣਾ ਸਿਆਣਪ ਨਹੀਂ”, ਮਾਂ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਫੁੱਛੜ ਵਿਚਲੀ ਛੇ ਭੁ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਬੱਚੀ ਦਾ ਵਾਸਤਾ ਪਾਇਆ।
 “ਨਹੀਂ ਮਾਤਾ, ਜਾਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਐ ਨਾਲੇ ਦੇਖ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਪਿਛਲੇ ਅੱਠ-ਨੌਂ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਧਰਨ ਵਿਚ ਆਉਣ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ। ਪਰ ਹੁਣ ਜ਼ਰੂਰੀ ਐ।”
 “ਦੇਖ ਪੁੱਤ”, ਕੋਲ ਬੈਠਾ ਸਾਰੀ ਗੱਲ ਸੁਣ ਰਿਹਾ ਉਸ ਦਾ ਬਾਪ ਬੋਲਿਆ, “ਆਪਣੇ ਘਰ ਨਾ ਕੇ ਕਿਤੇ ਵੀ ਜਾਈ, ਪਰ ਮੈਂ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਕਿ ਤੂੰ ਇੱਥੋਂ ਧਰਨ-ਪੁਰਨਿਆਂ ਵਿਚ ਜਾਮੋਂ, ਕੋਈ ਉੱਠੀ ਲੈ ਕੇ ਜਾਈਂ ਤਾਂ ਅਗਲਿਆਂ ਨੇ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਕਹਿਣਾ ਕਿ ਸਿਆਣਾ ਬਿਆਣਾ ਹੈ ਕੇ ਰੋਕਿਆ ਨੂੰ ਗਿਆ?,” ਪਿਉ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਦਾ ਵਾਸਤਾ ਪਾਇਆ।

ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਮਿੰਨੀ ਕਹਾਣੀਆਂ

ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਖੁਨ ਨਾਲ ਲੱਖਪੱਥ ਚਿਹਰੇ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਪਛਾਣ ਲਿਆ ਸੀ। ਰਾਜਵੀਰ ਆਪਣੀ ਪੀ ਨੂੰ ਉਮਣ ਲੱਗੀ। ਮਾਂ ਦੇ ਸਿਰ ਵਿੱਚੋਂ ਵਗਦਾ ਲਹੂ ਨਿੱਕੀ ਬੱਚੀ ਦੇ ਮੱਥੇ 'ਤੇ ਲੱਗ ਗਿਆ। ਏਨੇ ਨੂੰ ਰਾਜਵੀਰ ਦੇ ਸਾਥੀ ਆਏ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਬਾਲੜੀ ਨੂੰ ਫੜ ਕੇ ਮੁੜ ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਫੜਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲ ਵੱਲ ਨੂੰ ਲੈ ਚੁੱਕੇ। ਆਪਣੀ ਨਾਨੀ ਦੀ ਕੁੱਛੜ ਵਿੱਚੋਂ ਨਨੀ ਬਾਲੜੀ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨਾਲ ਤੁਰੀ ਜਾਂਦੀ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਵੱਲ ਵੇਖ ਕੇ ਮੁਸਕਰਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਮੱਥੇ 'ਤੇ ਲੱਗਿਆ ਲਹੂ ਚਮਕ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਸਰਪਰਾਈਜ਼ ਗਿਫਟ

ਅੱਜ ਉਸ ਦੇ ਵਿਆਹ ਦੀ ਨੌਵੀਂ ਸਾਲਗਿਰਾ ਸੀ, ਕਿੰਨੀ ਵਾਰ ਤਾਂ ਉਹ ਕੋਲੰਡਰ ਵੇਖ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਬੜੀ ਬੇਸਬਰੀ ਨਾਲ ਗਿਫਟ ਦੀ ਉਡੀਕ ਸੀ, ਕਦੇ ਜੇਚੇ ਸੁਟ ਹੋਵੇਗਾ ਕਦੇ ਜੇਚੇ ਸੁਟ ਨਹੀਂ, ਸਾੜੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਮਨ ਹੀ ਮਨ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਹਰ ਪੁਸ਼ਾਕ ਵਿੱਚ ਸਜੀ ਵੇਖਦੀ ਰਹੀ, ਦਰਅਸਲ ਇੰਨੀ ਖੁਸ਼ ਹੁੰਦੀ ਉਸ ਲਈ ਸੀ ਕਿ ਗਿਫਟ ਉਹਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਮਿਲ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਸਾਲਗਿਰਾ ਤਾਂ ਪਹਿਲੇ ਵੀ ਬਹੁਤ ਵਾਰੀ ਆਈ, ਪਰ ਉਹਦੇ ਪਤੀ ਨੇ ਗਿਫਟ ਵਾਂਗ ਵੀ, ਉਹਨੂੰ ਆਪਣੀ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਦੀ ਦਿੱਤੀ। ਉਹ ਹਰ ਸਾਲ ਨੂੰ ਵਧਦੀ ਕਿਸਮਤ ਨੂੰ ਕੋਸਦੀ ਰਹਿੰਦੀ।

ਕੱਲ੍ਹ ਉਸ ਦੀ ਬੇਟੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ, ‘ਮੰਮੀ! ਪਾਪਾ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਗਿਫਟ ਦੇਣਗੇ। ਉਹਨੇ ਪਾਪਾ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਸੁਣਿਆ ਸੀ, ਯਾਰ ਪੌਲੀਬੀਨ 'ਚ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੈਕ ਕਰਕੇ ਦੇਈ ਤੇ ਨਾਲ ਮੈਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਗੱਲ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਏ ਸੀ ਤਾਂ ਹੀ ਤਾਂ ਉਹਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ।’
 ਉਸ ਨੇ ਸੋਚਿਆ ‘ਹੱਥ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ ਹੋਣਾ ਤਾਂ ਹੀ ਵਿਚਾਰ ਕਦੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕੇ, ਰਾਸਮੀ ਮੁਖਾਰਕਬਾਦ ਕਹਿੰਦੇ ਵੀ ਬੰਸਰ ਆਉਂਦੀ ਹੋਣੀ ਐ। ਮੈਂ ਖਾਹ-ਮਖਾਹ ਗੁੱਸੇ ਹੀ ਹੋਣਾ ਤਾਂ ਮੈਂ ਆਪਣੀਆਂ ਸਹੇਲੀਆਂ ਨੂੰ ਕਹਾਹੀ ਫੋਰ ਸਬੋਡ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਸਰਪਰਾਈਜ਼ ਗਿਫਟ ਦਿੱਤੇ। ਜਿਦਾਂ ਮੈਂ ਈਰਾਬ ਭਰੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤੱਕਦੀ ਚਾ, ਹੁਣ ਦੇਵਾਂ ਹੀ ਉਹ ਮੈਂ ਤੱਕਣਗੀਆਂ।’

ਦੁਪਹਿਰ ਵੀ ਲੰਘ ਗਈ, ਪਤੀ ਦੇਣ ਨਹਾ-ਧੋ ਕੇ ਆਰਾਮ ਕਰਨ ਲੱਗੇ ਗਏ, ਹੁਣ ਜੇਚੇ ‘ਮੈਂ ਕਾਰਲੀ ਕਿਉਂ ਹੋ ਰਹੀ ਆਂ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਦੇ ਦੇਣਗੇ, ਸਿੱਧੇ ਹੀ ਗਿਫਟ ਫੜਾ ਦਿਓ ਤਾਂ ਉਹ ਉਤਸੁਕਤਾ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੀ।’ ਇੰਨੇ ‘ਚ ਕਿਸੇ ਨੇ ਬੁਧਾ ਖਬਰਾਇਆ।
 ਉਸ ਨੇ ਬੁਧਾ ਬੋਲਿਆ, ‘ਇੱਕ ਅਦਮੀ ਖੜ੍ਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬੈਗ ਸੀ, ਉਸ ਨੇ ਅੰਦਰ ਆਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਤਾਂ ਉਹ ਬੋਲਿਆ, ‘ਮੈਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕੰਮ ਹੈ, ਇਹ ਬੈਗ ਸਾਹਬ ਨੂੰ ਜ਼ਰਾ ਸੌਂਪਣਾ ਕੇ ਦੇ ਦੇਣਾ’, ਉਹ ਸਮਝ ਗਈ ਇਹੀ ਗਿਫਟ ਹੈ ਤੇ ਹੋਰ ਤੀਬਰਤਾ ਨਾਲ ਪਤੀ ਦੇ ਉੱਠਣ ਦਾ ਇਤਿਜਾਰ ਕਰਨ ਲੱਗੀ, ਪਰ ਉਸ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦੇਰ ਰਿਹਾ ਨਾ ਗਿਆ। ਪਤੀ ਨੂੰ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉਸ ਨੇ ਬੈਗ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਵੇਖਿਆ, ਪੌਲੀਬੀਨ ਵਿੱਚੋਂ ਸ਼ਬਾਬ ਦੀਆਂ ਦੋ ਬੋਤਲਾਂ ਸਨ ਤੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਚਿੱਠੀ ਸੀ, ਜਿਹਦੇ ‘ਚ ਲਿਖਿਆ ਸੀ ਭਾਬੀ ਨੂੰ ਦੋ ਹੋਰ ਬੰਦਿਆਂ ਦਾ ਖਾਣਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਹਿ ਦਿੱਤੀ।’

ਕੱਲ੍ਹ ਜਿਹਦੀ ਕੋਈ ਖਬਰ ਨਾ ਆਈ

ਸਵੇਰ ਤੋਂ ਹਲਚਲ ਨਾਲ ਭਰੇ ਪੈਰ ਲੜਕੜਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਰੋਜ਼ੇ ਦੀ ‘ਚ ਜਾ ਵੜੇ, ਸਾਮਣੇ ਕਮਰੇ ‘ਚ ਲਟਕੇ ਕੋਲੰਡਰ ਦੀ ਬੜੇ ਦਿਨਾਂ ਤਾਂ ਇਤਿਜਾਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਤਰੀਕ ਉਸ ਨੂੰ ਘੁਘੁਘੂਰ ਕੇ ਤੱਕ ਰਹੀ ਸੀ।

ਤੂੰ ਦੱਸਿਆ ਈ ਨੂੰ

“ਸ਼ੈਰੀ! ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਡਰ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਤਾ ਨਹੀਂ, ਤੁਹਾਡੇ ਮੰਮੀ ਦੀ ਮੇਰੇ ਬਾਰੇ ਕੀ ਗਾਏ ਹੋਏ?” ਰੂਬੀ ਨੇ ਸ਼ੈਰੀ ਨੂੰ ਕਿਹਾ।

“ਤੂੰ ਤਾਂ ਅੱਢੇ ਹੀ ਡਰੀ ਜਾਂਦੀ ਏ। ਮੰਮੀ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਤੇ ਮੇਰੀ ਪੱਸਦੇ ‘ਤੇ ਪੁਰਾ ਭਰੋਗਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਤੇਰੀ ਫੋਟੋ ਮੰਮੀ ਨੂੰ ਵਿਖਾਈ ਸੀ ਤਾਂ ਦੇਖਦੇ ਹੀ ਮੰਮੀ ਬੋਲੀ ਸੀ, ਬਿਲਕੁੱਲ ਚੰਨ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਏ। ਮੈਨੂੰ ਜਿਹੇ ਜਿਹੀ ਬਹੁ ਦੀ ਹੀ ਤਲਾਸ਼ ਸੀ, ਬਿਲਕੁੱਲ ਵੈਸੀ ਹੋ। ਫਿਰ ਮੰਮੀ ਪੜ੍ਹ-ਲੇਖ ਦੇ ਅਗਾਹਵਧੂ ਵਿਚਾਰਾਂ ਵਾਲੇ ਨੇ। ਬੱਸ ਤੂੰ ਨਾਮਲਕ ਹੋ ਜਾਹ, ਮੰਮੀ ਆਉਂਦੇ ਹੀ ਹੋਣੇ ਨੇ।” ਸ਼ੈਰੀ ਨੇ ਰੂਬੀ ਨੂੰ ਹੌਸਲਾ ਦਿੰਦੇ ਕਿਹਾ।

ਸ਼ੈਰੀ ਦੀ ਕੋਠੀ ਦੇ ਡਰਾਇੰਗ ਰੂਮ ਵਿੱਚ ਬੈਠੇ ਉਹ ਦੋਵੇਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰ ਰਹੇ ਸੀ ਕਿ ਸ਼ੈਰੀ ਦੇ ਮੰਮੀ ਆ ਗਏ। ਆਦਰ ਸਹਿਤ ਰੂਬੀ ਨੇ ਉੱਠ ਕੇ ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ ਸਿਰ ਨਿਵਾਇਆ। ਰੂਬੀ ਨੂੰ ਕਲਾਵੇ ਵਿੱਚ ਲੈਂਦੇ ਸ਼ੈਰੀ ਦੀ ਮੰਮੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਤੂੰ ਤਾਂ ਫੋਟੋ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੋਹਣੀ ਤੇ ਸੁਚੱਜੀ ਮੁਟਿਆਰ ਏ। ਸ਼ੈਰੀ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਤੂੰ ਤੇ ਸ਼ੈਰੀ ਨੇ ਇੱਕੋ ਕਾਲਸ ਤੋਂ ਬੀ ਟੈਕ ਕੀਤੀ ਹੈ ਤੇ ਹੁਣ ਇੱਕੋ ਕੰਪਨੀ ਵਿੱਚ ਨੌਕਰੀ ਕਰਦੇ ਹੋ। ਚਲੇ ਚੰਗਾ ਹੈ, ਦੇਵਾਂ ਨੇ ਇੱਕ-ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣ ਲਿਆ ਹੋਣੈ।”
 ਰੂਬੀ ਨੇ ਸ਼ਰਮਾਉਂਦਿਆਂ ਆ ਕੇ ਵਿੱਚ ਸਿਰ ਨਿਵਾਇਆ। ਨੌਕਰਾਣੀ ਚਾਹ ਦੇ ਗਈ ਤੇ ਚਾਹ ਦੀਆਂ ਚੁਸਕੀਆਂ ਲੈਂਦੇ ਹੋਏ ਸ਼ੈਰੀ ਦੀ ਮੰਮੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਸ਼ੈਰੀ ਮੇਰਾ ਇਕੱਲਾ ਬੱਚਾ ਏ। ਮੇਰਾ ਸਾਰਾ ਸਿਹ (ਸ਼ੈਰੀ ਦੇ ਪਿਤਾ) ਚੰਗੇ ਅਹੁਦੇ ‘ਤੇ ਸਨ। ਬਹੁਤ ਜ਼ਮੀਨ-ਜ਼ਾਇਦਾ ਦੇ ਫੜ ਗਏ ਹਨ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਤੁਰ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ‘ਲੋਕ ਭਲਾਈ’ ਸਮਾਜ ਸੇਵੀ ਸੰਸਥਾ ਨਾਲ ਜੁੜ ਕੇ ਸਾਮਾਜ ਸੇਵਾ ਕਰ ਰਹੀ ਹਾਂ।”
 ਰੂਬੀ ਇੱਕ-ਦਮ ਬੋਲੀ, “ਵਾਹ ਅੰਟੀ! ਮੇਰੇ ਮੰਮੀ ਪਾਪਾ ਵੀ ਇੱਕ ਸਮਾਜ ਸੇਵੀ ਸੰਸਥਾ ‘ਏਕ ਰੋਜ਼’ ਚਲਾ ਰਹੇ ਹਨ।”
 “ਅੱਛਾ—ਕੀ ਨਾਅਰੇ ਹੋ ਤੁਹਾਡੇ ਮੰਮੀ ਪਾਪਾ ਦਾ ਹੈ?” ਸ਼ੈਰੀ ਦੀ ਮੰਮੀ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ।
 “ਜੀ—ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਡਾਕਟਰ ਅਸਲ ਖਾਨ ਤੇ ਮਾਤਾ ਡਾਕਟਰ ਗੁਰਗੀ ਕੌਰ ਹਨ।” ਰੂਬੀ ਨੇ ਮਾਣ ਨਾਲ ਕਿਹਾ।
 “ਹੈ—ਕਹਿਦਿਆਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚੋਂ ਫੜਿਆ ਚਾਹ ਦਾ ਕੱਪ ਬਰਬਾਦ ਕਰ ਰਹੀ ਹਾਂ। ਉਸ ਨੇ ਅੰਦਰ ਆਪ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣ ਲਈ ਮਰੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ, ਸ਼ੈਰੀ! ਇਹ ਤਾਂ ਤੂੰ ਦੱਸਿਆ ਹੀ ਨੂੰ ਕਿ—।”

ਕੈਲਸ਼ ਠਾਕੁਰ

ਉਹ ਅੱਗੇ ਵਧੀ ਤੇ ਨੇਟ ਉਸ ਦੀ ਜੇਬ ਵਿੱਚ ਪਾਉਂਦਿਆਂ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਛਾਤੀ ਨਾਲ ਲਾ ਲਿਆ। ਕੁੱਝ ਚਿਰ ਉਹ ਇੰਜ ਹੀ ਖੜ੍ਹੀ ਰਹੀ ਤੇ ਫਿਰ ਭਾਰੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਬੋਲੀ, “ਪੁੱਤਰ ਇਨਕਾਰ ਗੁਪਿਆਂ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਹੀ ਖਰੀਦੀ ਤੇ ਇਹ ਪੈਸੇ ਲੈ ਕੇ ਫਿਰ ਕਦੇ ਇੱਥੇ ਨਾ ਆਈ...।”
 ਉਸ ਨੂੰ ਲੱਗਾ, ਜਿਵੇਂ ਕੋਸੇ ਪਾਣੀ ਦੀਆਂ ਦੋ ਬੁੱਦਾਂ ਉਸ ਦੇ ਸਿਰ ਤੋਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਉਸ ਦੇ ਕੰਨਾਂ ਤੱਕ ਆ ਗਈਆਂ ਸਨ।

ਜੀ.ਬੀ. ਰੋਡ

ਪੰਝੀ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਹੁਪਿਦਰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਦਿੱਲੀ ਆਇਆ। ਬੰਸ ਵਿੱਚ ਬੇਠਿਆਂ ਸੜਕ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਗਗਨ ਚੁੰਬੀਆਂ ਇਮਾਰਤਾਂ ਵੱਖ ਕੇ ਦੇਗ ਰਹਿ ਗਿਆ। ਬੰਸ ਅੱਝੇ ‘ਤੇ ਉਤਰਦਿਆਂ ਸਿੱਧਾ ਆਪਣੇ ਟਿਕਾਣੇ ਵੱਲ ਵਧਿਆ। ਹਟਲ ਦੇ ਕਮਰੇ ‘ਚ ਵੜਦਿਆਂ ਬਰਾਬਰ ਦੇ ਟੁੱਟੇ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਚੱਲਿਆ ਕਿ ਕਦੋਂ ਅੱਧ ਲੱਗ ਗਈ। ਅੱਧ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਤਾਂ ਮੌਜ਼ਾਇਲ ‘ਤੇ ਗਤ ਦੇ ਨੈ ਵੱਜੇ ਸਨ। ਖਾਣ-ਪੀਣ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਰੋਣਕ ਮਾਨਣ ਲਈ ਨਹਾ-ਧੋ ਕੇ ਉਹ ਬਾਰ ਸੜਕਾਂ ‘ਤੇ ਘੁਮਣ ਲੱਗਾ।
 ਬਜ਼ਾਰਾਂ ਦੀ ਰੋਣਕ ਤੇ ਨਾ ਸੋਣ ਵਾਲੀ ਦਿੱਲੀ ਉਸ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਖਾਂਦੇ-ਪੀਂਦੇ, ਘੁਮਦੇ-ਘੁਮਾਉਂਦਿਆਂ ਉਸ ਦਾ ਚੇਤਾ ਜੀ.ਬੀ. ਰੋਡ ਵੱਲ ਚਲਿਆ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਦਾ ਨਿਕਰ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਨਿੱਤਰਾਂ ਦੀ ਚੁੰਡਲੀ ਵਿੱਚ ਸੁਣਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਪਿੱਛੋਂ ਆਉਂਦੇ ਰਿਕਸੇ ਨੂੰ ਹੱਥ ਦਿੰਦਿਆਂ ਇਕੱਲੇ ਜਿਹੀ ਨਾਲ ਪੁੱਛਿਆ, “ਜੀ.ਬੀ. ਰੋਡ ਕਹਾ ਕੇ ਹੈ?”
 “ਪਾਸ ਈ ਹੈ, ਆਪ ਬੈਠੀਏ” ਰਿਕਸੇ ਵਾਲੇ ਨੇ ਹੁਪਿਦਰ ਨੂੰ ਬੈਠਣ ਦਾ ਇਜ਼ਾਜ਼ਾ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ।
 ਚਿਹਰੇ ‘ਤੇ ਹਲਕੀ ਮੁਸਕਰਾਹਟ, ਗਲ੍ਹਾਂ ‘ਤੇ ਲਾਲੀ ਲੈ ਕੇ ਉਹ ਰਿਕਸੇ ਉੱਪਰ ਬੈਠ ਗਿਆ। ਸੜਕਾਂ ‘ਤੇ ਹੁੰਦਾ ਹੋਇਆ ਰਿਕਸਾ ਤੰਗ ਗਲੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਗੁਜ਼ਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤੇ ਰਿਕਸੇ ਚਾਲਕ ਦੀ ਗੱਲਾਂ ਤੋਂ ਜਾਪ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸਵੇਰ ਤੋਂ ਕੋਈ ਸਵਾਰੀ ਨਾ ਮਿਲੀ ਹੋਏ ਤੇ ਹੁਪਿਦਰ ਦੇ ਬੈਠਣ ਨਾਲ ਉਸ ਦੀ ਇੱਕ ਵਖ਼ਤ ਦੀ ਰੋਟੀ ਦਾ ਜੁਗਾੜ ਹੋ ਗਿਆ ਹੋਵੇ।
 ਅਖੀਰ ਰਿਕਸੇ ਵਾਲੇ ਨੇ ਇੱਕ ਤੰਗ ਗਲੀ ਦੇ ਕੋਨੇ ‘ਤੇ ਇੱਕ ਤੰਗ ਕਮਰੇ ਵਰਗੇ ਘਰ ਤੇ ਬੁਧੇ ਅੱਗੇ ਜਾ ਰਿਕਸਾ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ। “ਜੀ.ਬੀ. ਰੋਡ ਹੈ?” ਹੁਪਿਦਰ ਨੇ ਰਿਕਸੇ ਵਿੱਚ

ਕੋਲੰਡਰ ਕੋਰ ਜੁਨੇਜਾ

ਉਹ ਅੱਗੇ ਵਧੀ ਤੇ ਨੇਟ ਉਸ ਦੀ ਜੇਬ ਵਿੱਚ ਪਾਉਂਦਿਆਂ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਛਾਤੀ ਨਾਲ ਲਾ ਲਿਆ। ਕੁੱਝ ਚਿਰ ਉਹ ਇੰਜ ਹੀ ਖੜ੍ਹੀ ਰਹੀ ਤੇ ਫਿਰ ਭਾਰੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਬੋਲੀ, “ਪੁੱਤਰ ਇਨਕਾਰ ਗੁਪਿਆਂ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਹੀ ਖਰੀਦੀ ਤੇ ਇਹ ਪੈਸੇ ਲੈ ਕੇ ਫਿਰ ਕਦੇ ਇੱਥੇ ਨਾ ਆਈ...।”
 ਉਸ ਨੂੰ ਲੱਗਾ, ਜਿਵੇਂ ਕੋਸੇ ਪਾਣੀ ਦੀਆਂ ਦੋ ਬੁੱਦਾਂ ਉਸ ਦੇ ਸਿਰ ਤੋਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਉਸ ਦੇ ਕੰਨਾਂ ਤੱਕ ਆ ਗਈਆਂ ਸਨ।

ਮੈਂ ਵੀ ਹਾਂ...

ਉਹ ਅੱਗੇ ਵਧੀ ਤੇ ਨੇਟ ਉਸ ਦੀ ਜੇਬ ਵਿੱਚ ਪਾਉਂਦਿਆਂ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਛਾਤੀ ਨਾਲ ਲਾ ਲਿਆ। ਕੁੱਝ ਚਿਰ ਉਹ ਇੰਜ ਹੀ ਖੜ੍ਹੀ ਰਹੀ ਤੇ ਫਿਰ ਭਾਰੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਬੋਲੀ, “ਪੁੱਤਰ ਇਨਕਾਰ ਗੁਪਿਆਂ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਹੀ ਖਰੀਦੀ ਤੇ ਇਹ ਪੈਸੇ ਲੈ ਕੇ ਫਿਰ ਕਦੇ ਇੱਥੇ ਨਾ ਆਈ...।”
 ਉਸ ਨੂੰ ਲੱਗਾ, ਜਿਵੇਂ ਕੋਸੇ ਪਾਣੀ ਦੀਆਂ ਦੋ ਬੁੱਦਾਂ ਉਸ ਦੇ ਸਿਰ ਤੋਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਉਸ ਦੇ ਕੰਨਾਂ ਤੱਕ ਆ ਗਈਆਂ ਸਨ।

ਐਡਮਿੰਟਨ

ਉਹ ਅੱਗੇ ਵਧੀ ਤੇ ਨੇਟ ਉਸ ਦੀ ਜੇਬ ਵਿੱਚ ਪਾਉਂਦਿਆਂ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਛਾਤੀ ਨਾਲ ਲਾ ਲਿਆ। ਕੁੱਝ ਚਿਰ ਉਹ ਇੰਜ ਹੀ ਖੜ੍ਹੀ ਰਹੀ ਤੇ ਫਿਰ ਭਾਰੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਬੋਲੀ, “ਪੁੱਤਰ ਇਨਕਾਰ ਗੁਪਿਆਂ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਹੀ ਖਰੀਦੀ ਤੇ ਇਹ ਪੈਸੇ ਲੈ ਕੇ ਫਿਰ ਕਦੇ ਇੱਥੇ ਨਾ ਆਈ...।”
 ਉਸ ਨੂੰ ਲੱਗਾ, ਜਿਵੇਂ ਕੋਸੇ ਪਾਣੀ ਦੀਆਂ ਦੋ ਬੁੱਦਾਂ ਉਸ ਦੇ ਸਿਰ ਤੋਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਉਸ ਦੇ ਕੰਨਾਂ ਤੱਕ ਆ ਗਈਆਂ ਸਨ।

ਊੱਤਰਦਿਆਂ ਪੁੱਛਿਆ

ਉਹ ਅੱਗੇ ਵਧੀ ਤੇ ਨੇਟ ਉਸ ਦੀ ਜੇਬ ਵਿੱਚ ਪਾਉਂਦਿਆਂ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਛਾਤੀ ਨਾਲ ਲਾ ਲਿਆ। ਕੁੱਝ ਚਿਰ ਉਹ ਇੰਜ ਹੀ ਖੜ੍ਹੀ ਰਹੀ ਤੇ ਫਿਰ ਭਾਰੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਬੋਲੀ, “ਪੁੱਤਰ ਇਨਕਾਰ ਗੁਪਿਆਂ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਹੀ ਖਰੀਦੀ ਤੇ ਇਹ ਪੈਸੇ ਲੈ ਕੇ ਫਿਰ ਕਦੇ ਇੱਥੇ ਨਾ ਆਈ...।”
 ਉਸ ਨੂੰ ਲੱਗਾ, ਜਿਵੇਂ ਕੋਸੇ ਪਾਣੀ ਦੀਆਂ ਦੋ ਬੁੱਦਾਂ ਉਸ ਦੇ ਸਿਰ ਤੋਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਉਸ ਦੇ ਕੰਨਾਂ ਤੱਕ ਆ ਗਈਆਂ ਸਨ।

ਗੋਬਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵੀਡੀਆ

ਉਹ ਅੱਗੇ ਵਧੀ ਤੇ ਨੇਟ ਉਸ ਦੀ ਜੇਬ ਵਿੱਚ ਪਾਉਂਦਿਆਂ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਛਾਤੀ ਨਾਲ ਲਾ ਲਿਆ। ਕੁੱਝ ਚਿਰ ਉਹ ਇੰਜ ਹੀ ਖੜ੍ਹੀ ਰਹੀ ਤੇ ਫਿਰ ਭਾਰੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਬੋਲੀ, “ਪੁੱਤਰ ਇਨਕਾਰ ਗੁਪਿਆਂ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਹੀ ਖਰੀਦੀ ਤੇ ਇਹ ਪੈਸੇ ਲੈ ਕੇ ਫਿਰ ਕਦੇ ਇੱਥੇ ਨਾ ਆਈ...।”
 ਉਸ ਨੂੰ ਲੱਗਾ, ਜਿਵੇਂ ਕੋਸੇ ਪਾਣੀ ਦੀਆਂ ਦੋ ਬੁੱਦਾਂ ਉਸ ਦੇ ਸਿਰ ਤੋਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਉਸ ਦੇ ਕੰਨਾਂ ਤੱਕ ਆ ਗਈਆਂ ਸਨ।

ਭੁੱਖੀ ਸ਼ੇਰਨੀ

ਉਹ ਅੱਗੇ ਵਧੀ ਤੇ ਨੇਟ ਉਸ ਦੀ ਜੇਬ ਵਿੱਚ ਪਾਉਂਦਿਆਂ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਛਾਤੀ ਨਾਲ ਲਾ ਲਿਆ। ਕੁੱਝ ਚਿਰ ਉਹ ਇੰਜ ਹੀ ਖੜ੍ਹੀ ਰਹੀ ਤੇ ਫਿਰ ਭਾਰੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਬੋਲੀ, “ਪੁੱਤਰ ਇਨਕਾਰ ਗੁਪਿਆਂ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਹੀ ਖਰੀਦੀ ਤੇ ਇਹ ਪੈਸੇ ਲੈ ਕੇ ਫਿਰ ਕਦੇ ਇੱਥੇ ਨਾ ਆਈ...।”
 ਉਸ ਨੂੰ ਲੱਗਾ, ਜਿਵੇਂ ਕੋਸੇ ਪਾਣੀ ਦੀਆਂ ਦੋ ਬੁੱਦਾਂ ਉਸ ਦੇ ਸਿਰ ਤੋਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਉਸ ਦੇ ਕੰਨਾਂ ਤੱਕ ਆ ਗਈਆਂ ਸਨ।

ਘਰਾਣੇ ਦੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ

ਉਹ ਅੱਗੇ ਵਧੀ ਤੇ ਨੇਟ ਉਸ ਦੀ ਜੇਬ ਵਿੱਚ ਪਾਉਂਦਿਆਂ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਛਾਤੀ ਨਾਲ ਲਾ ਲਿਆ। ਕੁੱਝ ਚਿਰ ਉਹ ਇੰਜ ਹੀ ਖੜ੍ਹੀ ਰਹੀ ਤੇ ਫਿਰ ਭਾਰੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਬੋਲੀ, “ਪੁੱਤਰ ਇਨਕਾਰ ਗੁਪਿਆਂ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਹੀ ਖਰੀਦੀ ਤੇ ਇਹ ਪੈਸੇ ਲੈ ਕੇ ਫਿਰ ਕਦੇ ਇੱਥੇ ਨਾ ਆਈ...।”
 ਉਸ ਨੂੰ ਲੱਗਾ, ਜਿਵੇਂ ਕੋਸੇ ਪਾਣੀ ਦੀਆਂ ਦੋ ਬੁੱਦਾਂ ਉਸ ਦੇ ਸਿਰ ਤੋਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਉਸ ਦੇ ਕੰਨਾਂ ਤੱਕ ਆ ਗਈਆਂ ਸਨ।

ਮੈਂ ਵੀ ਹਾਂ...

ਉਹ ਅੱਗੇ ਵਧੀ ਤੇ ਨੇਟ ਉਸ ਦੀ ਜੇਬ ਵਿੱਚ ਪਾਉਂਦਿਆਂ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਛਾਤੀ ਨਾਲ ਲਾ ਲਿਆ। ਕੁੱਝ ਚਿਰ ਉਹ ਇੰਜ ਹੀ ਖੜ੍ਹੀ ਰਹੀ ਤੇ ਫਿਰ ਭਾਰੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਬੋਲੀ, “ਪੁੱਤਰ ਇਨਕਾਰ ਗੁਪਿਆਂ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਹੀ ਖਰੀਦੀ ਤੇ ਇਹ ਪੈਸੇ ਲੈ ਕੇ ਫਿਰ ਕਦੇ ਇੱਥੇ ਨਾ ਆਈ...।”
 ਉਸ ਨੂੰ ਲੱਗਾ, ਜਿਵੇਂ ਕੋਸੇ ਪਾਣੀ ਦੀਆਂ ਦੋ ਬੁੱਦਾਂ ਉਸ ਦੇ ਸਿਰ ਤੋਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਉਸ ਦੇ ਕੰਨਾਂ ਤੱਕ ਆ ਗਈਆਂ ਸਨ।

ਐਡਮਿੰਟਨ

ਉਹ ਅੱਗੇ ਵਧੀ ਤੇ ਨੇਟ ਉਸ ਦੀ ਜੇਬ ਵਿੱਚ ਪਾਉਂਦਿਆਂ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਛਾਤੀ ਨਾਲ ਲਾ ਲਿਆ। ਕੁੱਝ ਚਿਰ ਉਹ ਇੰਜ ਹੀ ਖੜ੍ਹੀ ਰਹੀ ਤੇ ਫਿਰ ਭਾਰੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਬੋਲੀ, “ਪੁੱਤਰ ਇਨਕਾਰ ਗੁਪਿਆਂ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਹੀ ਖਰੀਦੀ ਤੇ ਇਹ ਪੈਸੇ ਲੈ ਕੇ ਫਿਰ ਕਦੇ ਇੱਥੇ ਨਾ ਆਈ...।”
 ਉਸ ਨੂੰ ਲੱਗਾ, ਜਿਵੇਂ ਕੋਸੇ ਪਾਣੀ ਦੀਆਂ ਦੋ ਬੁੱਦਾਂ ਉਸ ਦੇ ਸਿਰ ਤੋਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਉਸ ਦੇ ਕੰਨਾਂ ਤੱਕ ਆ ਗਈਆਂ ਸਨ।

ਮੈਂ ਵੀ ਹਾਂ...

ਉਹ ਅੱਗੇ ਵਧੀ ਤੇ ਨੇਟ ਉਸ ਦੀ ਜੇਬ ਵਿੱਚ ਪਾਉਂਦਿਆਂ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਛਾਤੀ ਨਾਲ ਲਾ ਲਿਆ। ਕੁੱਝ ਚਿਰ ਉਹ ਇੰਜ ਹੀ ਖੜ੍ਹੀ ਰਹੀ ਤੇ ਫਿਰ ਭਾਰੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਬੋਲੀ, “ਪੁੱਤਰ ਇਨਕਾਰ ਗੁਪਿਆਂ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਹੀ ਖਰੀਦੀ ਤੇ ਇਹ ਪੈਸੇ ਲੈ ਕੇ ਫਿਰ ਕਦੇ ਇੱਥੇ ਨਾ ਆਈ...।”
 ਉਸ ਨੂੰ ਲੱਗਾ, ਜਿਵੇਂ ਕੋਸੇ ਪਾਣੀ ਦੀਆਂ ਦੋ ਬੁੱਦਾਂ ਉਸ ਦੇ ਸਿਰ ਤੋਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਉਸ ਦੇ ਕੰਨਾਂ ਤੱਕ ਆ ਗਈਆਂ ਸਨ।

ਐਡਮਿੰਟਨ

ਉਹ ਅੱਗੇ ਵਧੀ ਤੇ ਨੇਟ ਉਸ ਦੀ ਜੇਬ ਵਿੱਚ ਪਾਉਂਦਿਆਂ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਛਾਤੀ ਨਾਲ ਲਾ ਲਿਆ। ਕੁੱਝ ਚਿਰ ਉਹ ਇੰਜ ਹੀ ਖੜ੍ਹੀ ਰਹੀ ਤੇ ਫਿਰ ਭਾਰੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਬੋਲੀ, “ਪੁੱਤਰ ਇਨਕਾਰ ਗੁਪਿਆਂ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਹੀ ਖਰੀਦੀ ਤੇ ਇਹ ਪੈਸੇ ਲੈ ਕੇ ਫਿਰ ਕਦੇ ਇੱਥੇ ਨਾ ਆਈ...।”
 ਉਸ ਨੂੰ ਲੱਗਾ, ਜਿਵੇਂ ਕੋਸੇ ਪਾਣੀ ਦੀਆਂ ਦੋ ਬੁੱਦਾਂ ਉਸ ਦੇ ਸਿਰ ਤੋਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਉਸ ਦੇ ਕੰਨਾਂ ਤੱਕ ਆ ਗਈਆਂ ਸਨ।

ਬਲਵਿੰਦਰ ਬਾਲਮ

ਗਲੈਕਸੀ ਲੈਂਡ ਨੂੰ ਦੁਨੀਆ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਐਂਟਰਟੇਨਮੈਂਟ ਮਨਪ੍ਰਦਾਵਾ ਭੂਮੀਗਤ ਪਾਰਕ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਾਲ ਲੰਮੀ-ਚੌੜੀ ਤੇ ਉੱਚੀ ਤੇਰਾਂ ਮੌਜ਼ਲਾ ਇਮਾਰਤ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਇੱਕ ਡੂੰਘਾ ਸਮੁੰਦਰ, ਡਾਲਮਿਨ ਸ਼ੋਅ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਪਾਣੀ ਦਾ ਤਲਾਬ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਦੇ ਝਲਕਾਰੇ ਨਾਲ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬ ਬਣਦੇ ਹਨ। ਇਥੇ ਕਈ ਪੁਲ ਬਣੇ ਹੋਏ ਹਨ ਤੇ ਇਕ ਐਂਟਰਟੇਨਮੈਂਟ ਥੀਓ ‘ਚ ਲੋਕ ਦਿਨ ਭਰ ਦੀ ਬਕਾਵਟ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਆਉਂਦੇ ਹਨ।
 ਵੈਸਟ ਐਂਡਮਿੰਟਨ ਮਾਲ ਕੈਨੇਡਾ ਦਾ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਵ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਇਨਡੋਰ ਬਾਜ਼ਾਰ ਹੈ। ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਮਨੋਰੰਜਨ ਲਈ ਅਨੋਕੀ ਹੀ ਬਿਜਲੀ ਚਾਲਤ ਖੇਡਾਂ ਅਤੇ ਘੁਮਾਉਦਾਰ ਬੁਲੇ ਮੌਜੂਦ ਹਨ। ਕਈ ਮੌਜ਼ਲਾ ਆਲੀਸ਼ਾਨ ਬਾਜ਼ਾਰ। ਦੋਪਹਿ ਤੋਂ ਡੋਰੀਟ ਸੁੰਦਰਤਾ ਦਾ ਸਵਰਗਮਾ ਮੌਲਾ, ਜਿਥੇ ਖੁਸ਼ਬੂਰਤੀ ਆਪਣੇ ਜ਼ਰੋਵੇ ਵਿਖਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਐਲਬਰਟਾ ਦਾ ਅਜਾਇਬਘਰ ਕੈਨੇਡਾ ਦਾ ਮਸ਼ਹੂਰ ਅਜਾਇਬਘਰ ਹੈ, ਜੋ 1967 ਵਿਚ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਵਿਚ 7 ਸ਼ਬਾਨ ਹਨ। ਇਸ ਸ਼ਬਾਨ ਵਿਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪੌਦਾ ਵਿਗਿਆਨ, ਭੂਗੋਲਿਕ ਜਾਨਵਰ, ਸਮਾਜਿਕ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀਆਂ ਤਰ੍ਹਾਂ-ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀਆਂ ਵੀ ਹਨ।
 ਸਮਕੋਵਨ ਨਹਿਰ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਐਲਬਰਟਾ ਦੀ ਵਿਵਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਖੁਸ਼ਬੂਰਤ ਇਮਾਰਤ ਹੈ। ਇਸ ਇਮਾਰਤ ਨੂੰ ਐਲਨ ਮੈਰਿਕ ਜੇਫਰ ਲੈ ਨੇ ਬਣਾਇਆ ਸੀ। ਇਹ ਇੱਕ ਬੜੀ ਵਿਕਾਸ ਸ਼ੈਲੀ ‘ਚ ਸੁਸ਼ੋਭਿਤ ਇਮਾਰਤ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਫਰਮਾ ਟੀ ਐਕਲ ‘ਚ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਤੇ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਦੁਆਰ ‘ਤੇ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਥੰਮ੍ਹ ਉਸਾਰੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਮਾਰਤ ਉੱਪਰ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਗੁੰਬਦ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਐਂਡਮਿੰਟਨ ਸ਼ਹਿਰ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 3000 ਬੀ ਸੀ ‘ਚ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆਇਆ ਅਤੇ ਲੰਕੜ, ਪਾਣੀ ਅਤੇ ਜੰਗਲੀ ਜੀਵਨ ਇਥੇ ਉਲੰਬੇਧ ਹੋਇਆ।
 1754 ਵਿਚ ਐਂਥਨੀ ਹੇਡੀ, ਜੋ ਕਿ ਹੰਡਸਨ ਸ਼ੋਅ ਕੈਨੈਡੀ

ਵਿਸ਼ਵ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੈ ਐਡਮਿੰਟਨ (ਕੈਨੇਡਾ) ਦਾ ਗਲੈਕਸੀ ਲੈਂਡ

ਦਾ ਇਕੋ-ਇਕ ਖੋਜੀ ਸੀ, ਨੇ ਇਸ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਰਵੇਸ਼ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਦੇ ਸਫਰ ਦੀ ਮੁਹਿੰਮ ਸਿਰਫ ਵਪਾਰ ਵਾਸਤੇ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੌਰਾਨ ਉਹ ਆਦਿਵਾਸੀਆਂ ਨਾਲ 1795 ਤੱਕ ਫੌਰਟ ਐਂਡਮਿੰਟਨ ਹੰਡਸਨਜ਼ ਬੇ ਕੰਪਨੀ ਅਤੇ ਨਾਰਥ ਵੈੱਸਟ ਕੰਪਨੀ ਵਿਚ ਸਖਤ ਮੁਕਾਬਲਾ ਸੀ। 1795 ਤੱਕ ਫੌਰਟ ਐਂਡਮਿੰਟਨ ਹੰਡਸਨਜ਼ ਬੇ ਕੰਪਨੀ ਵਾਸਤੇ ਇਸ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਵਪਾਰ ਪੋਸਟ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਨਦੀ ਦੇ ਉਤਰੀ ਕਿਨਾਰੇ 'ਤੇ ਸਥਾਪਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਫੌਰਟ ਦਾ ਨਵਾਂ ਨਾਂਅ ਜਾਨ ਪੀਟਰ ਪੁਰੁਡਨ ਨੇ ਸੁਝਾਅ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਿੱਤਾ, ਜਿੱਥੇ ਹੰਡਸਨਜ਼ ਬੇ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਡਿਪਟੀ ਗਵਰਨਰ ਜੇਮਜ਼ ਵਿੰਟਰ ਲੋਕ ਅਤੇ ਪੁਰੁਡਨ ਦੇਵਾਂ ਦਾ ਘਰ ਸੀ।
 1876 ਵਿਚ ਸੰਧੀ-6 ਹੋਈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਇਹ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਜੋ ਹੁਣ ਐਡਮਿੰਟਨ ਹੈ, ਕਨਾਡਾ ਦੇ ਆਦਿਵਾਸੀ ਲੋਕਾਂ ਅਤੇ ਰਾਣੀ ਵਿਕਟੋਰੀਆ ਕਨਾਡਾ ਦੀ ਗੱਦੀ ਵਿਚ ਦਮਤਖਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਸਮਝੌਤੇ ਵਿਚ ਮੈਦਾਨ, ਜੰਗਲ, ਦਰੱਖਣ,

ਬਣ ਗਿਆ। 1 ਨਵੰਬਰ 1905 ਵਿਚ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਉਤਰੀ ਰੇਲਵੇ ਦੇ ਐਡਮਿੰਟਨ ਵਿਚ ਆਉਣ ਨਾਲ ਇਸ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿਚ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ। 1990 ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਐਡਮਿੰਟਨ ਦੇ ਤੇਜ਼ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਅਸਲ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿਚ ਵਿਕਾਸ ਲਗਾਏ। 1912 ਵਿਚ ਐਡਮਿੰਟਨ ਸ਼ਹਿਰ ਸਟੋਰੋਕਾਨਾ ਦਾ ਨਾਂਕ ਮਿਲਿਆ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਾਲ ਇਹ ਸ਼ਹਿਰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਸਮਕੋਵਨ ਨਦੀ ਦੇ ਦੱਖਣ ਵੱਲ ਵਧਿਆ।
 ਪਹਿਲੇ ਵਿਸ਼ਵ ਯੁੱਧ ਦੇ ਬੌਝੀ ਦੌਰ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿਚ ਕੁਝਕਾਟ ਆਈ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਆਬਾਦੀ 1914 ਵਿਚ 72000 ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਦੋ ਸਾਲ ਬਾਅਦ 54000 ਤੋਂ ਵੀ ਘਟ ਗਈ। ਕਈ ਗਰੀਬ ਪਰਵਾਰ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਬਾਹਰ ਫਾਰਮ ਵਿਚ ਚਲੇ ਗਏ ਅਤੇ ਕੁਝ ਲੋਕ ਹਰਿਆਣਵੀ ਵਾਲੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਚਲੇ ਗਏ। ਜੰਗ ਦੌਰਾਨ ਕਨਾਡਾ ਦੀ ਫੌਜ ਲਈ ਭਰਤੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਆਬਾਦੀ ਵਿਚ ਗਿਰਾਵਟ ਹੋਈ। 1920 ਤੋਂ 1930 ਤੱਕ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਵਿਚ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਸੁਧਾਰ ਆਇਆ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵ ਯੁੱਧ ਦੌਰਾਨ ਦੌਰਾਨ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਫਿਰ ਆਬਾਦੀ ਅਤੇ ਅਰਥ ਵਿਕਾਸ ਵਿਚ ਘਾਟਾ ਪਿਆ। ਐਡਮਿੰਟਨ ਕੇਂਦਰੀ ਏਅਰਪੋਰਟ 1929 ਵਿਚ ਬੋਲੂਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਹ ਕੇਂਦਰ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਲਾਇਸੈਂਸਿੰਗ ਏਅਰਵੈਲਡ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਸਾਬਕਾ ਮੋਰ ਕੋਨੀ ਬਲੈਂਡਫੋਰਡ ਦੇ ਸਨਮਾਨ ਵਿਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ।
 ਪਹਿਲੇ ਐਟੋਮਰ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵਿਲਫੋਰਡ ਰ ਵੇਪ, ਮੌਸ ਅਤੇ ਮੈਕਸਵਰਡ ਨੇ ਬਲੈਂਡਫੋਰਡ ਫੀਲਡ ਨੂੰ ਉਤਰੀ ਕਨਾਡਾ ਵਿਚ ਰੋਜ਼ਨ ਅਤੇ ਦਵਾਈ ਵੱਡਣ ਲਈ ਵਰਤਿਆ। ਦੂਜੇ ਵਿਸ਼ਵ ਯੁੱਧ ਦੌਰਾਨ ਐਡਮਿੰਟਨ ਅਲਾਸਕਾ ਹਾਈਵੇ ਅਤੇ ਨਾਰਥ ਵੈੱਸਟ ਰੂਟ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ। ਵੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੈਨੇਡਾ ਸਾਰੇ ਦਾ ਸਾਰਾ ਹੀ ਖੁਸ਼ਬੂਰਤ ਅਤੇ ਆਚਾਰ-ਵਿਹਾਰ, ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਵਿਕਾਸ, ਭੂਗੋਲਿਕ ਤੇ ਖੁਸ਼ਬੂਰਤ ਸਮਾਜਿਕ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਦਾ ਸੁੰਦਰ ਸੁਮੇਲ ਹੈ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਭ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਵਿਚ ਖੂਬ ਮੌਜ਼ਲਾ ਮਾਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।
 ਸੋਸ਼ਲੀ 98156-25409

ਸਫ਼ਾ 1 ਦੀ ਬਾਰੀ

ਕਾਲਜਾਂ ਵਿੱਚ ਨੌਕਰੀ ਦੇਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਸਥਾਨਕ ਪੁਲਸ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਾਂਤੀਪੂਰਨ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀਆਂ 'ਤੇ ਤਾਕਤਵਰ ਵਾਹਿਗ ਰੇਲ ਅਤੇ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸੁੱਟੇ ਛੱਡੇ ਗਏ ਸਨ। ਕਿੰਗ ਨੂੰ ਇਕੱਤਾਂ ਵਿਚ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਥੇ ਉਸ ਨੇ 16 ਅਪ੍ਰੈਲ 1963 ਨੂੰ ਬਰਿਆਮਪ ਜੇਲ੍ਹ ਤੋਂ ਪੱਤਰ ਲਿਖਿਆ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਸ਼ਾਂਤੀਪੂਰਨ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਸੀ। ਕੌਮੀ ਖਬਰਾਂ 'ਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਨ ਬੇਰਹਿਮੀ ਦੀ ਤਸਵੀਰਾਂ ਵਿਚ ਗੁੱਸੇ ਵਿੱਚ ਭਰੀ ਕੌਮ ਵੱਲੋਂ ਬਹੁਤ ਹੌਲਾ ਪਾਇਆ ਸੀ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾ ਭੋਜਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ। ਗੋਰ ਵੀ ਸਰਿਕਰਮੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ। ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਰੋਸ ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਵਿਸਫੋਟਕ ਬਣ ਗਿਆ ਕਿ ਬਰਿਆਮਪ ਗੋਲਾਬਾਜ਼

ਮੁਲਾਕਾਤ/ਬਾਲ ਕੌਨਾ

ਇਤਿਹਾਸ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਚੇਤਿਆਂ 'ਚ ਜ਼ਿੰਦਾ ਰਹੇਗਾ ਜੀ ਐੱਨ ਦੇਵੀ

ਮੁਲਾਕਾਤੀ : ਸ਼ਾਹਿਦ ਤਾਂਤਰੇ ਅਨੁ : ਬੁਟਾ ਸਿੰਘ ਮਹਿਮੂਦਪੁਰ

ਗਣੇਸ਼ ਨਰਾਇਣ ਦੇਵੀ ਇਕ ਸਾਹਿਤਕ ਆਲੋਚਕ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਕਾਰਕੁਨ ਹਨ। ਦੇਵੀ ਨੇ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਗਿਆਨ, ਮਾਨਵ-ਵਿਗਿਆਨ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤਕ ਆਲੋਚਨਾ ਵਰਗੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਦੇਵੀ ਨੇ ਕਈ ਕਿਤਾਬਾਂ ਅਤੇ ਖੋਜ-ਪੱਤਰ ਲਿਖੇ ਹਨ, ਜੋ ਗਿਆਨ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਸੰਬੰਧਾਂ ਦੀ ਅਤੇ ਇਹ ਛਾਣਬੀਣ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕੁਲੀਨ ਵਰਗ ਨੇ ਪੂਰੇ ਮਨੁੱਖੀ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਗਿਆਨ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਿਵੇਂ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਉੱਪਰ ਅਜ਼ਾਦੀ ਕਿਵੇਂ ਬਣਾਈ ਹੈ। ਉਹ ਵੱਡੇਦਰਾ ਵਿਚ ਭਾਸ਼ਾ, ਖੋਜ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਕੇਂਦਰ ਅਤੇ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਤੇਜਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਆਦਿਵਾਸੀ ਅਕਾਦਮੀ ਦੇ ਸੰਸਥਾਪਕ ਹਨ, ਜੋ ਆਦਿਵਾਸੀ ਸਿੱਖਿਆ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ। 2010 ਵਿਚ ਦੇਵੀ ਨੇ ਪੀਪਲਜ਼ ਲਿਟਰੇਚਰ ਸਰਵੇ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਨੇ 780 ਜੀਵਿਤ ਭਾਰਤੀ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਉੱਪਰ ਖੋਜ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀਕਰਨ ਕੀਤਾ। ਉਹ ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਦਮੀ ਪੁਰਸਕਾਰ, ਸਾਰਕ ਸਾਹਿਤਕ ਪੁਰਸਕਾਰ, ਪ੍ਰਿੰਸ ਕਲਾਸ ਪੁਰਸਕਾਰ, ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਵਿਚ ਲਿੰਗੂਆਪੋਕਸ ਐਵਾਰਡ ਅਤੇ ਪਦਮਸ਼੍ਰੀ ਐਵਾਰਡ ਸਮੇਤ ਕਈ ਹੋਰ ਪੁਰਸਕਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਿਵਾਜੇ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ।

ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਆਉਣਾ ਹੈ, ਤਾਂ 500 ਸਾਲ ਦਾ ਫ਼ਾਸਲਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਹ ਕੁਝ ਵੀ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਕਿ ਨਿਰੰਤਰਤਾ ਸੀ। ਇਤਿਹਾਸ ਨਿਰੰਤਰਤਾ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਹੈ, ਪਰ ਨਾਲ ਹੀ ਅਨਿਰੰਤਰਤਾ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਵੀ ਹੈ। ਸਿੱਧੂ ਸਭਿਅਤਾ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਪੁਰਵ-ਇਤਿਹਾਸ ਜਾਂ ਭਾਰਤੀ ਅਤੀਤ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਸਿੱਧੂ ਸਭਿਅਤਾ ਇਕ ਸ਼ਹਿਰੀ ਸਭਿਅਤਾ ਸੀ, ਜੋ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ

ਗਣੇਸ਼ ਨਰਾਇਣ ਦੇਵੀ

2015 'ਚ ਦੇਵੀ ਨੇ ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਦਮੀ ਇਨਾਮ ਜੇਤੂ ਕੋਨਡ ਲੇਖਕ ਅਤੇ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਐੱਮ.ਐੱਮ. ਕਲਬਰਗੀ ਦੇ ਕਤਲ ਉੱਪਰ ਸੰਸਥਾ ਦੀ ਚੁੱਪ ਦੇ ਵਿਰੋਧ 'ਚ ਆਪਣਾ ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਦਮੀ ਪੁਰਸਕਾਰ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਅਕਤੂਬਰ 2022 'ਚ ਦੇਵੀ ਸਮੇਤ ਲੱਗਭੱਗ ਅੱਠੀ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੇ ਇਕ ਆਲਮੀ ਸਮੂਹ ਨੇ 600 ਪੰਨਿਆਂ ਦੀ ਇਕ ਰਿਪੋਰਟ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ, "ਰੋਲੋਸੀਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭਾਰਤ : ਪਿਛਲੇ ਬਾਰਾਂ ਹਜ਼ਾਰ ਸਾਲਾਂ 'ਚ ਵਾਤਾਵਰਣ, ਲੋਕ, ਜੀਵਨ, ਵਿਚਾਰ, ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ, ਗਠਨ, ਅੰਦੋਲਨ, ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਅਤੇ ਪਰਿਵਰਤਨ"। ਇਹ ਭਾਰਤੀ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ 12000 ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹੈ।

ਕਾਰਵਾਂ ਦੇ ਮਲਟੀਮੀਡੀਆ ਰਿਪੋਰਟਰ ਸ਼ਾਹਿਦ ਤਾਂਤਰੇ ਨੇ ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਬਾਰੇ, ਨਾਲ ਹੀ ਗਾਇਕੀ ਸਵੈਮ ਸੇਵਕ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਚੁਣਾਵੀ ਵਿੰਗ, ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਭਾਰਤੀ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਮੁੜ ਲਿਖਣ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ, ਮੁਤਵਾਜ਼ੀ ਗਿਆਨ ਪੁਸ਼ਟੀਆਂ, ਸੱਜੇਪੱਖੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਬੀ.ਆਰ. ਅੰਬੇਡਕਰ ਉੱਪਰ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ, ਹਿੰਦੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮੁੱਖਤਾ ਦੇਣ ਆਦਿ ਮੁੱਦਿਆਂ ਉੱਪਰ ਦੇਵੀ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ।

? ਇਹ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੀ ਧਾਰਮਿਕ ਮੁਕਾਬਲਤ ਨਵੀਂ ਹੈ, ਉੱਪਮਹਾਦੀਪ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਪਿਛਲੇ 12000 ਸਾਲ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕਿਉਂ ਹਨ। -19ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਰੋਮਨ ਜਦੋਂ ਜਦੋਂ ਯੂਰਪ ਵਿਚ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਲਈ ਇਸ ਦੇ ਦੂਜੇ ਅੱਧ 'ਚ ਇਕ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਉੱਭਰੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਅਤੀਤ ਨੂੰ ਆਧੁਨਿਕ, ਮੱਧਕਾਲੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਵੰਡ ਦਿੱਤਾ। ਜਦੋਂ ਯੂਰਪੀ ਇਤਿਹਾਸ ਰੁਕ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਉੱਪਰ ਪੁਰਾਤਨ ਭਾਰਤੀ ਇਤਿਹਾਸ ਰੁਕ ਗਿਆ। ਮੈਕਸ ਮੁਲਰ ਵਰਗੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਵੇਦ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਸਾਡੇ ਅਤੀਤ ਦੇ ਸੱਚ ਨੂੰ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਹਾਸਲ ਪਹਿਲੀ ਮੌਖਿਕ ਗਵਾਹੀ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਯੂਰਪੀਅਨ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਉੱਥੇ ਹੀ ਰੁਕ ਗਏ। ਉਸੇ ਸਮੇਂ, 1830 ਦੇ ਦਹਾਕੇ ਵਿਚ ਪੁਰਾਤੱਤਵ ਵਿਗਿਆਨ ਉੱਭਰ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਪੁਰਾਤੱਤਵ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਨੇ ਵੇਦਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਅਤੀਤ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਸਾਡਾ ਅਧਿਐਨ ਉੱਪ-ਮਹਾਦੀਪ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖੀ ਆਵਾਸ ਦੇ ਅਨੁਭਵ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਗੋਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅਕਾਦਮਿਕ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਅਨੁਭਵ ਸੀ।

ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਸਹੀ ਹੈ, ਪਰ ਪਿਛਲੇ ਵੀਹ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਅਨੁਵੇਸ਼ਕੀ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਨੇ ਬਹੁਤ ਉੱਨਤ ਸਥਿਤੀ ਹਾਸਲ ਕਰ ਲਈ ਅਤੇ ਇਸ ਕਾਰਨ ਸੱਜੇਪੱਖੀ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰਾਂ ਨੇ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਦਾਅਵੇ ਕਰਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਕਿ ਸਿੱਧੂ ਸਭਿਅਤਾ ਦੇ ਪੁਰਾਤੱਤਵੀ ਅਤੀਤ ਅਤੇ ਵੈਦਿਕ ਸਭਿਅਤਾ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਅਤੀਤ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਨਿਰੰਤਰਤਾ ਹੈ। ਪਰ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਗਿਆਨ ਇਸ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ। 1900 ਈਸਾ ਪੂਰਵ ਵਿਚ ਸਿੱਧੂ ਸਭਿਅਤਾ ਦਾ ਪਤਨ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਫਿਰ 1400 ਈਸਾ ਪੂਰਵ ਵਿਚ ਵੈਦਿਕ ਸਭਿਅਤਾ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਉੱਭਰੀ ਅਤੇ 7ਵੀਂ ਸਦੀ ਈਸਾ ਪੂਰਵ ਵਿਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਧੀ-ਫੁੱਲੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ

ਖ਼ਾਨਾਬਦੋਸ਼ ਸ਼ਿਕਾਰੀ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਦੇ ਲਈ ਹੋਰ 1500 ਸਾਲ ਪਿੱਛੇ ਜਾਣਾ ਪਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਹ ਸਾਨੂੰ ਇਕ ਮਹਾਨ ਇਤਿਹਾਸਕ ਘਟਨਾ ਦੇ ਨੇੜੇ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਪੌਣ-ਪਾਣੀ ਦਾ ਇਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪਰਿਵਰਤਨ ਸੀ-ਨੇੜੇ ਪੌਣ-ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਬਦਲਾਅ ਆਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਤਾਪਮਾਨ ਵਧਿਆ। ਇਸ ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਦੀ ਧਰਤੀ ਦੇ ਠੰਡੇ ਤਿਹਾਈ ਹਿੱਸੇ ਉੱਪਰ ਬਰਫ ਦੀ ਚਾਦਰ ਪਿਘਲ ਗਈ। ਸਮੇਂ ਦੇ ਉਸ ਪਲ ਨੂੰ ਰੋਲੋਸੀਨ ਯਾਨੀ ਮੌਜੂਦਾ ਯੁੱਗ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਲੱਗਭੱਗ 9500 ਈਸਾ ਪੂਰਵ ਭਾਵ 12000 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਮੁੱਲਕ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਮਿਆਂ 'ਤੇ ਲਗਾਤਾਰ ਪ੍ਰਵਾਸ, ਤਬਦੀਲੀ, ਅਨਿਰੰਤਰਤਾ ਅਤੇ ਨਿਰੰਤਰਤਾ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਜੋ ਵਾਪਰਿਆ, ਉਹ ਉਸੇ ਸਮੇਂ ਉਤੀਸਾ ਜਾਂ ਕੋਰਲਾ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਸੱਭਿਅਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੀਆਂ ਸਾਖਾਵਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਇਤਿਹਾਸਾਂ

ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ 'ਚ ਵੇਖਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਹ ਅਕਾਦਮਿਕ ਪਹਿਲੂ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸੋਸ਼ਲਿਸਟ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਪਿਛਲੇ 12000 ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨ ਲਈ ਇਕ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ ਸਿਰਫ ਉੱਤਰੀ ਭਾਰਤੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ-ਦੱਖਣ, ਉੱਤਰ ਪੂਰਬ ਤੋਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ, ਕੋਈ ਅੰਗਰ, ਕੋਈ ਈਸਾਈ, ਕੋਈ ਮੁਸਲਮਾਨ, ਕੋਈ ਦਲਿਤ ਨਹੀਂ, ਕੋਈ ਆਦਿਵਾਸੀ ਨਹੀਂ। ਅਜਿਹੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮਨੋਰਥ ਬਾਰੇ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਐੱਨ.ਸੀ.ਈ.ਆਰ.ਟੀ. ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਰਾਹੀਂ ਬੱਚਿਆਂ ਉੱਪਰ ਕੀ ਥੱਪ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਲਈ ਕਿਵੇਂ ਤਬਾਹਕੁੰਨ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦਾ 12000 ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਲੜਾਈਆਂ, ਸੰਘਰਸ਼ਾਂ, ਤਾਸਦੀਆਂ ਅਤੇ ਹਿੰਸਕ ਜਨੂੰਨ ਦੇ ਕਈ ਪਲਾਂ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਪਿਆ ਹੈ। ਫਿਰ ਵੀ ਇਸ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਸਾਡਾ ਸਾਰਾ ਅਤੀਤ ਸਾਨੂੰ ਸਹਿਜੀ, ਦਿਆਲੂ, ਮਾਨਵੀ, ਸਵੈ-ਸੰਜਮੀ ਹੋਣਾ ਸਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਗ਼ੈਰ-ਅਕਾਦਮਿਕ ਵਜ੍ਹਾ ਕਰਕੇ ਵੀ ਪਿਛਲੇ 12000 ਸਾਲਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਭਾਰਤੀ ਅਤੀਤ ਦੇ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ।

? ਰੋਲੋਸੀਨ (8) ਰਿਪੋਰਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਭਾਸ਼ਣ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਕੁਝ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਸੋਧਣ ਲਈ ਇਕ ਵੱਡੀ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਰੂਪ 'ਚ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਮੁੜ ਲਿਖਣ ਲਈ 2018 ਵਿਚ ਇਕ ਕਮੇਟੀ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੀ। 'ਵੱਡੀ ਯੋਜਨਾ' ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਕੁਝ ਪਹਿਲੂਆਂ' ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ। -ਵੱਡੀ ਯੋਜਨਾ ਇਕ ਬਹਾਦਰੀ ਵਾਲੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਬਹਾਦਰੀ ਵਾਲੇ ਕੰਮਾਂ ਕਰਕੇ ਅਨਿਆਂ ਹੋਣਾ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਕ ਨਾਇਕ ਹਮੇਸ਼ਾ ਅਨਿਆਂ ਅਤੇ ਗ਼ਲਤ ਕੰਮਾਂ ਦਾ ਬਲਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਕੋਈ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਇਤਿਹਾਸ ਰਚਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸੁਨਹਿਰੀ ਯੁੱਗ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਸਾਂ ਅਤੇ ਫਿਰ ਇਹ ਹੋਰ ਲੋਕ ਆਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਡੀ ਖ਼ੁਸ਼ੀ ਖੋਹ ਲਈ, ਸਾਡੀ ਵਿਗਿਆਨਕ ਉੱਤਮਤਾ, ਸੱਚ ਦੀ ਉੱਤਮਤਾ ਖੋਹ ਲਈ ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਵਿਚਾਰ ਸਾਡੇ ਉੱਪਰ ਥੱਪ ਕੇ ਸਾਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਦਰਜੇ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਹੁਣ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕਰੇ ਕਿ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਿਛਲੇ ਪਾਪਾਂ ਦਾ ਬਦਲਾ ਲੈਣ, ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਸ਼ੁੱਧ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਵਿਚਾਰਾਂ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀਆਂ ਤੋਂ ਫੁਟਕਾਰਾ ਦਿਵਾਉਣ ਲਈ ਆਇਆ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਇਕ ਨਾਇਕ ਦੇ ਰੂਪ 'ਚ ਉਭਰੇਗਾ। ਇਸ ਦੇ ਲਈ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਗ਼ਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਲਿਖਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਪਵੇਗੀ।

ਕਮੇਟੀ ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸੱਚ ਤਜਵੀਜ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਸਚਾਈ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਹੋਣ। ਸੱਚ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਹੁਕਮਰਾਨ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਉਸ ਦਾ ਜਰਨੈਲ ਹਿੰਦੂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੋਈ ਹੁਕਮਰਾਨ ਹਿੰਦੂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਉਸ ਦਾ ਜਰਨੈਲ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸੱਚ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਦਰਗਾਹ ਉੱਪਰ ਹਿੰਦੂ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਈਸਾਈ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਧਾ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਸੱਚ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕੋ ਕਵਿਤਾ ਵਿਚ ਫ਼ਾਰਸੀ ਅਤੇ ਸੋਸ਼ਲਿਸਟ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦਾ ਮੇਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਹਿੱਸਿਆਂ ਤੋਂ ਲੋਕ ਆਏ ਅਤੇ ਦੱਖਣੀ ਏਸ਼ੀਆ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਥਾਨ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਚੱਲਣ ਵਾਲਾ ਹੈ, ਪਰ ਜੇ ਕੋਈ ਨਵਾਂ ਇਤਿਹਾਸ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਸਥਾਨ ਨੂੰ ਇਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਥਾਨ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਸੱਭਿਅਤਾ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ।

? ਕੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਡਰ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਅਜਿਹਾ ਹੋਵੇਗਾ। -ਜੇਕਰ ਇਹ ਕੁਝ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਉੱਠਦਾ, ਜੇਕਰ ਇਸ ਦਾ ਬੌਧਿਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਮੁਕਾਬਲਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਡਰ ਬਣਿਆ ਰਹੇਗਾ। ਇਸ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ, ਜਾਂਚਣ ਅਤੇ ਪਤਝਾਲ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ, ਪਰ ਸਿਰਫ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣਾ ਜਾਂ ਸਵਾਲ ਕਰਨਾ ਹੀ ਕਾਫ਼ੀ ਆਲੋਚਨਾਕ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਹੋਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਤਰੀਕਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦਾ ਇਕ ਐਸਾ ਸੋਧੇ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਜੋ ਪਿਛਲੇ 12000 ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਅਤੀਤ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇ, ਜੋ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਵਿਗਿਆਨ, ਤਰਕ ਅਤੇ ਸੰਪੰਨ ਵਿਦਵਾਨ ਉੱਪਰ ਆਧਾਰਤ ਹੋਵੇ। ਮੈਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਕਿ ਇਤਿਹਾਸ ਬਾਰੇ ਸਿਰਫ ਮੇਰਾ ਨਜ਼ਰੀਆ ਹੀ ਸਹੀ ਹੈ। ਮੇਰੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ

ਦੇ ਇਕ ਚਿੱਤਰ ਹੋਣ ਹਨ, ਜਿਸ ਨੇ ਕਾਫ਼ੀ ਸਿੱਧਾਂ ਉੱਪਰ ਕਈ ਨਾਟਕ ਅਤੇ ਇਕ ਕਿਤਾਬ ਲਿਖੀ। ਉਸ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਦੋ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿਚ ਵੰਡਿਆ ਹੈ। ਇਕ ਕਿਸਮ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਦੋਸ਼ੀ ਬੀਰ/ਨਾਇਕਾਂ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਅਨੋਕ ਨਾਇਕਾਂ ਦਾ। ਉਸ ਨੇ ਮਿਸਾਲ ਦਿੱਤੀ- ਰਾਮਾਇਣ ਇਕ ਨਾਇਕ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮਹਾਂਭਾਰਤ ਕਈ ਨਾਇਕਾਂ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਹੈ। ਰਾਮਾਇਣ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਤਿਹਾਸ ਰਚਣ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਤਰੀਕਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਕਈ ਨਾਇਕਾਂ ਅਤੇ ਵੱਨ-ਸੁਵੱਨਤਾਵਾਂ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਤਿਹਾਸਕ ਸੱਚਾਈ ਇਕ ਸਾਂਚੇ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਬਣਦੀ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਜੇ ਇਤਿਹਾਸ ਇਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਕਾਰਨ ਅਤੇ ਇਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੈ ਤਾਂ ਕੋਈ ਅਪਵਾਦ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਪਵਾਦਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਅਤੇ ਵਿਆਖਿਆ ਵੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਵਹਾਅ ਸਿੱਧਾਂ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਸਤਲੁਜ ਦੇ ਵਹਿਣ ਵਾਂਗ ਹੈ। ਸਤਲੁਜ ਸ਼ਬਦ ਸਤਦਰੁ ਤੋਂ ਬਣਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ 100 ਘੱਟ। ਇਤਿਹਾਸ 100 ਘੱਟਿਆਂ ਦੀ ਤਾਕਤ ਨਾਲ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦਿਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿਚ ਅੱਗੇ ਵਧਦਾ ਹੈ ਅਤੇ

ਮੰਤਰਾਲੇ ਉੱਪਰ ਸਵਾਲ ਉੱਠਾਉਣ 'ਚ ਕੋਈ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉਹ ਆਪਣੀ ਸਮਰੱਥਾ ਅਨੁਸਾਰ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮੇਰੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਇਕ ਬਦਲ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਵਿਚ ਹੈ, ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਉਪਲੱਬਧ ਹੋਵੇ, ਜੋ ਵਧੇਰੇ ਵਿਗਿਆਨਕ ਅਤੇ ਵਧੇਰੇ ਤਰਕਸ਼ੀਲ [ਇਤਿਹਾਸ] ਬਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ? ਕੀ ਇਸ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਹੈ। -ਨਹੀਂ, ਮੈਂ ਸਿੱਖਿਅਤ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹਾਂ, ਪਰ ਉਹ ਸਿੱਖਿਅਤ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਸੰਪਰਕ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਜਾਂ ਤਾਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਰਕਾਰੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹਨ ਜਾਂ ਕੁਝ ਐਸੇ ਲੋਕ ਹਨ, ਜੋ ਨਾਗਪੁਰ [ਆਰ ਐੱਸ ਐੱਸ] ਦੇ ਬਹੁਤ ਕਰੀਬ ਹਨ। ? ਇਤਿਹਾਸਕਾਰੀ ਜਾਂ ਇਤਿਹਾਸ ਕਿਵੇਂ ਲਿਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਦੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛੀ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਬਹਿਸ ਹੁੰਦੀ ਰਹੀ

ਸ਼ਾਹਿਦ ਤਾਂਤਰੇ

ਹੈ। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ ਭਾਰਤ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਜਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਜਾਂ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਤਾਂ ਸਾਡਾ ਕਹਿਣ ਦਾ ਭਾਵ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। -ਨਹੀਂ ਜਾਂ ਦਾਸਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿਚ ਰਾਜਸ਼ੇਖਰ ਨਾਮ ਦੇ ਇਕ ਚਿੱਤਰ ਹੋਣ ਹਨ, ਜਿਸ ਨੇ ਕਾਫ਼ੀ ਸਿੱਧਾਂ ਉੱਪਰ ਕਈ ਨਾਟਕ ਅਤੇ ਇਕ ਕਿਤਾਬ ਲਿਖੀ। ਉਸ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਦੋ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿਚ ਵੰਡਿਆ ਹੈ। ਇਕ ਕਿਸਮ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਦੋਸ਼ੀ ਬੀਰ/ਨਾਇਕਾਂ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਅਨੋਕ ਨਾਇਕਾਂ ਦਾ। ਉਸ ਨੇ ਮਿਸਾਲ ਦਿੱਤੀ- ਰਾਮਾਇਣ ਇਕ ਨਾਇਕ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮਹਾਂਭਾਰਤ ਕਈ ਨਾਇਕਾਂ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਹੈ। ਰਾਮਾਇਣ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਤਿਹਾਸ ਰਚਣ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਤਰੀਕਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਕਈ ਨਾਇਕਾਂ ਅਤੇ ਵੱਨ-ਸੁਵੱਨਤਾਵਾਂ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਤਿਹਾਸਕ ਸੱਚਾਈ ਇਕ ਸਾਂਚੇ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਬਣਦੀ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਜੇ

ਇਤਿਹਾਸ ਇਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਕਾਰਨ ਅਤੇ ਇਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੈ ਤਾਂ ਕੋਈ ਅਪਵਾਦ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਪਵਾਦਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਅਤੇ ਵਿਆਖਿਆ ਵੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਵਹਾਅ ਸਿੱਧਾਂ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਸਤਲੁਜ ਦੇ ਵਹਿਣ ਵਾਂਗ ਹੈ। ਸਤਲੁਜ ਸ਼ਬਦ ਸਤਦਰੁ ਤੋਂ ਬਣਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ 100 ਘੱਟ। ਇਤਿਹਾਸ 100 ਘੱਟਿਆਂ ਦੀ ਤਾਕਤ ਨਾਲ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦਿਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿਚ ਅੱਗੇ ਵਧਦਾ ਹੈ ਅਤੇ

ਇਤਿਹਾਸਕਾਰਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੀ ਬਹੁਤਾਤ ਨੂੰ ਅੱਖੋਂ-ਪਰਖੇ ਕੀਤੇ ਬਗੈਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਭ ਨੂੰ ਇਕ ਥਾਂ ਜੋੜਨਾ ਹੈ। ? ਕੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਇਤਿਹਾਸ ਮੁੜ ਲਿਖਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ? ਜੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਕਿਉਂ। -ਇਹ ਤੱਥ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਇਤਿਹਾਸਾਂ ਨੂੰ ਹਰ ਸਮੇਂ ਮੁੜ ਲਿਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਵਰਤਮਾਨ ਵਿਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਵਰਤਮਾਨ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ-ਸਾਰਾ ਲਿਖਤ ਇਤਿਹਾਸ ਆਪਣੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਇਕ ਉਪਜ ਹੈ। ਹਾਂ, ਇਸ ਨੂੰ ਮੁੜ ਲਿਖਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਪਰ

ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਮੁੜ ਲਿਖਣ ਦੇ ਕਈ ਤਰੀਕੇ ਹਨ। ਇਕ ਤਰੀਕਾ ਹੈ ਅਤੀਤ ਦੀਆਂ ਬਾਰੀਕੀਆਂ ਨੂੰ ਸਾਹਮਣੇ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮੇਰੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਇਕ ਬਦਲ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਵਿਚ ਹੈ, ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਉਪਲੱਬਧ ਹੋਵੇ, ਜੋ ਵਧੇਰੇ ਵਿਗਿਆਨਕ ਅਤੇ ਵਧੇਰੇ ਤਰਕਸ਼ੀਲ [ਇਤਿਹਾਸ] ਬਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ? ਕੀ ਇਸ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਹੈ। -ਨਹੀਂ, ਮੈਂ ਸਿੱਖਿਅਤ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹਾਂ, ਪਰ ਉਹ ਸਿੱਖਿਅਤ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਸੰਪਰਕ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਜਾਂ ਤਾਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਰਕਾਰੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹਨ ਜਾਂ ਕੁਝ ਐਸੇ ਲੋਕ ਹਨ, ਜੋ ਨਾਗਪੁਰ [ਆਰ ਐੱਸ ਐੱਸ] ਦੇ ਬਹੁਤ ਕਰੀਬ ਹਨ। ? ਇਤਿਹਾਸਕਾਰੀ ਜਾਂ ਇਤਿਹਾਸ ਕਿਵੇਂ ਲਿਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਦੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛੀ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਬਹਿਸ ਹੁੰਦੀ ਰਹੀ

-ਫੋਰਲਾਇਜ਼ਮ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੋ ਤਾਂ ਦੋਸ਼ ਪੂਰ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਵੈਨ-ਸੁਵੱਨਤਾ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੋ ਤਾਂ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਪੂਰ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਵੱਖਰੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੋ ਤਾਂ ਯੂ.ਏ.ਪੀ.ਏ. ਲਾਗੂ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੱਚ ਬੋਲਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੋ ਤਾਂ ਟਰੇਲ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਉੱਪਰ ਟੁੱਟ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਭ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿਚ ਦਰਜ ਨਿਆਂ, ਬਰਾਬਰੀ ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਸੁੱਗੋੜਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਕ ਬਾਹਰਮੁਖੀ ਨਿਰੀਖਕ ਲਈ ਇਹ ਪੁੱਛਣ ਦਾ ਵਧੀਆ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ ਰਾਜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਆਲੋ-ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਚਿੰਨ੍ਹ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਐਸਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਮੈਂ ਇਸ ਦੋਸ਼ ਦਾ ਖੱਲ ਕਰ ਸਕਾਂ ਕਿ ਰਾਜ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ? ਸਕੂਲਾਂ ਅਤੇ ਕਾਲਜਾਂ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਾਏ ਜਾ ਰਹੇ

ਪ੍ਰਿੰਟ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਐਸਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਮੈਂ ਇਸ ਦੋਸ਼ ਦਾ ਖੱਲ ਕਰ ਸਕਾਂ ਕਿ ਰਾਜ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ? ਸਕੂਲਾਂ ਅਤੇ ਕਾਲਜਾਂ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਾਏ ਜਾ ਰਹੇ

ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਨੂੰ ਕੁਝ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਬਦਲਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ-ਸਕੂਲੀ ਪਾਠ ਪੁਸਤਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਮੁਹਾਲ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣਾ, ਗੁਜਰਾਤ ਏੰਗਿਆਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਅਤੇ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਕਤਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਰ ਐੱਸ ਐੱਸ ਉੱਪਰ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਣ ਵਰਗੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣਾ। ਅਜਿਹਾ ਕਿਉਂ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ? ਇਸ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਕੌਣ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਕੀ ਹਾਸਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। -ਅੱਜ ਇਹ ਤਾਕਤਾਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਅਤੀਤ ਦੇ ਛੇ

ਯੁਗਾਂ ਨੂੰ ਸਾਵਕਰ ਦੀ ਕਿਤਾਬ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਛੇ ਸੁਨਹਿਰੀ ਪੰਨੇ (ਸਿਖਸ਼ ਗੋਲਡਨ ਪੰਜਿਜ਼ ਇਨ ਇੰਡੀਅਨ ਹਿਸਟਰੀ) ਅਨੁਸਾਰ ਚਿੱਤਰਤ ਕਰਨ 'ਚ ਰੁਕੀ ਰੱਖਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿਚ ਮੱਧਕਾਲ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਇਸਲਾਮੀ ਕਲਾ, ਇਸਲਾਮੀ ਸਾਮਰਾਜ, ਇਸਲਾਮੀ ਤਰੱਕੀ ਦਾ ਬੋਲਬਾਲਾ ਸੀ, ਨੂੰ ਇਕ ਅੰਧਕਾਰ ਯੁੱਗ ਵਜੋਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਸਿਰਫ ਮੁਗਲ ਕਾਲ ਹੀ ਨਹੀਂ, 1100 ਈਸਵੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਪੂਰੇ ਵਰਤਮਾਨ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ-ਸਾਰਾ ਲਿਖਤ ਇਤਿਹਾਸ ਆਪਣੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਇਕ ਉਪਜ ਹੈ। ਹਾਂ, ਇਸ ਨੂੰ ਮੁੜ ਲਿਖਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਪਰ

ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਕੀਤਾ, ਪਰ ਹੋਇਆ ਇਹ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਹੀ ਸੀ। ਕਲਾ, ਸੁਹਜ-ਸ਼ਾਸਤਰ, ਇਮਾਰਤਸ਼ਾਸ਼ੀ, ਸੰਗੀਤ, ਨਗਰ ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ 'ਚ ਦੇਖੀਏ ਤਾਂ ਅਜਿਹਾ ਹੋਇਆ। ਸ਼ੇਰਸ਼ਾਹ ਸੂਰੀ ਨੇ ਮੁਲਕ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਜ਼ਮੀਨੀ ਸਰਵੇਖਣ ਕਰਵਾਇਆ, ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਨੂੰ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਰੂਪ 'ਚ ਤਿਆਰ ਕਰਵਾਇਆ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ਼ੇਰਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਘਟਾਇਆ। ਪੂਰੇ ਦੇਰ ਨੂੰ ਕਾਲੇ ਯੁੱਗ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਗ਼ਲਤ ਹੈ।

ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ, ਤਾਮਿਲ ਅਤੇ ਕੋਨਡ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਸ਼ਾਇਦ ਸਾਰੀਆਂ ਆਧੁਨਿਕ ਭਾਰਤੀ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਇਸ ਦੇਰ 'ਚ ਵਿਕਸਿਤ ਹੋਈਆਂ। ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਬੰਗਾਲੀ, ਉੜੀਆ, ਪੰਜਾਬੀ, ਗੁਜਰਾਤੀ, ਮਰਾਠੀ, ਤੇਲੁਗੂ, ਮਲਿਆਲਮ ਅਤੇ ਕਨਿਆਰੀ ਹੋਣ। ਇਸ ਲਈ, ਜੇਕਰ ਆਧੁਨਿਕ ਭਾਰਤੀ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ; ਮਹਾਨ ਸੰਤ ਉੱਭਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਕ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਸਾਹਿਤਕ ਪਰੰਪਰਾ, ਸੁਕੀਵਾਦ ਅਤੇ ਭਗਤੀ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮਹਾਨ ਮਾਨਵਤਾਵਾਦ ਸਿਖਾਉਂਦੇ ਹਨ; ਜ਼ਮੀਨੀ ਸੁਧਾਰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ; ਉਸ ਕਾਲ ਨੂੰ ਅੰਧਕਾਰ ਦਾ ਯੁੱਗ ਕਿਵੇਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਮੁਲਕ ਵਿੱਚੋਂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹੁਕਮਰਾਨਾਂ ਦੀ ਯਾਦ ਨੂੰ ਮਿਟਾਉਣਾ ਇਕ ਵਿਗਾੜ ਹੈ, ਇਹ ਇਤਿਹਾਸ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਅਤੇ ਸਨਾਤਨ ਧਰਮ ਦਾ ਆਪਸੀ ਟਕਰਾਅ ਸਾਡੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ, ਪਰ ਜੇਕਰ ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਕਰਕੇ ਸਿਰਫ ਸਨਾਤਨ ਨੂੰ ਹੀ ਚਮਕਾਇਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਮਿਥਕਰਨ ਹੋਵੇਗਾ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਗਿਆਨਕ ਇਸ਼ਟੀਕੋਟ ਸਿੱਧੂ ਸਭਿਅਤਾ ਦੇ ਅਤੇ ਵੈਦਿਕ ਸਭਿਅਤਾ ਦੇ ਉਦੋਂ ਦਰਮਿਆਨ ਖਾਈ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ 500 ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਅਸਲ ਵਿਚ ਕੀ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਸੀਂ ਬਾਅਦ ਦੀ ਸਿੱਧੂ ਸਭਿਅਤਾ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ, ਇਕ ਵੱਖਰੇ ਰੂਪ 'ਚ ਜਿਸ ਨੂੰ ਗੰਧਾਰ ਕਾਲ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕਰੇ ਕਿ ਸੋਸ਼ਲਿਸਟ ਭਾਸ਼ਾ, 1400 ਈਸਵੀ ਪੂਰਵ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਆਈ ਸੀ, ਪਹਿਲਾਂ ਮੌਜੂਦ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਸਿੱਧੂ ਸਭਿਅਤਾ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਸੀ, ਜੋ ਸਿੱਧੂ ਸਭਿਅਤਾ ਬਾਰੇ ਵਿਗਿਆਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਥਾਪਤ ਤਾਮਾਮ ਸੱਚਾਈਆਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਟਿਕਦਾ। ਜਿੱਥੇ ਅਸੀਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਦਾਅਵਾ ਕਰੇ ਕਿ ਸੋਸ਼ਲਿਸਟ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਹਾਂ, ਪਰ ਅਸੀਂ ਅਜੇ ਵੀ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ।

ਕੋਈ ਚਾਹੇ ਤਾਂ ਵੀ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਨਹੀਂ ਲਿਖ ਸਕਦਾ। ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਗਾਇਕਾਵਾਂ ਦੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਉਸ ਮਾਣਮੱਤੀ ਪਰੰਪਰਾ ਦੀਆਂ ਖਾਮੀਆਂ ਜਾਂ ਸਾਡੇ ਪੁਰਖਿਆਂ ਦੀਆਂ ਨਾਕਾਮੀਆਂ ਨੂੰ ਦੇਖ ਬਿਨਾਂ ਸਿਰਫ ਇਕ ਮਾਣਮੱਤੀ ਅਤੀਤ ਨੂੰ ਚਿੱਤਰਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਹਰ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਅਤੀਤ ਤੋਂ ਸਿੱਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਸਾਡੇ ਪੁਰਖਿਆਂ ਨੇ ਕੀ ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਹ ਕਿੱਥੇ ਅਸਫਲ ਹੋਏ। ਜੇ ਅਜਿਹੇ ਝੂਠੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਨੂੰ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਹਲਕ 'ਚ ਉਤਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਸਮੁੱਚੀ ਨੌਜਵਾਨ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਝੂਠੀ ਤਸਵੀਰ ਮਿਲੇਗੀ, ਉਹ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਲੈਣ ਤੋਂ ਅਸਮਰੱਥ ਹੋ ਜਾਣਗੇ। ਇਕ ਸਭਿਅਤਾ ਜਾਂ ਇਕ ਕੌਮ, ਜੋ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੇਖਣਾ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੀ ਹੈ, ਵਿਕਾਸ ਕਰਨ ਵਿਚ ਅਸਫਲ ਰਹੇਗੀ। ਲੋਕ ਸਿਰਫ ਕਾਲਪਨਿਕ ਮੱਧਿਮਾ ਦਾ ਆਨੰਦ ਲੈਣਗੇ ਅਤੇ ਸੁੱਕੇ-ਸੁੱਕੀਆਂ ਦੀ ਝੂਠੀ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਭਰੇ ਰਹਿਣਗੇ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਖੱਤਰ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗੀ।

ਚਾਹੇ ਕੋਈ ਪੰਜੇ ਕਰੇ ਜਾਂ ਨਾ ਕਰੇ, ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਦਾ ਨਾਂਅ ਸਦਾ ਜਿਉਂਦਾ ਰਹੇਗਾ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਕਤਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸ